

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická

Diplomová práce
Mezinárodní liceční smlouvy

Vypracoval: Lukáš Smitka
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Oto Kunz, CSc.
Plzeň, 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Mezinárodní licenční smlouvy“ vypracoval samostatně a všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány.

V Plzni, březen 2019

Lukáš Smitka

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu diplomové práce JUDr. Oto Kunzovi, CSc. za odborné vedení, poskytnuté konzultace a cenné rady, které mi při zpracování diplomové práce věnoval. Dále bych rád poděkovala své rodině za jejich podporu a trpělivost za celou dobu mého studia.

Obsah

Úvod	7
1 Licence a licenční smlouva	9
1.1 Pojem licence	9
1.1.1 Předmět licence	10
1.1.2 Členění práv duševního vlastnictví.....	10
1.2 Pojem licenční smlouvy	11
1.3 Licenční smlouva v českém právním řádu.....	12
1.4 Licenční smlouva v občanském zákoníku.....	13
1.4.1 Obsah licenční smlouvy.....	13
1.4.2 Písemná/ústní forma	14
1.4.3 Podlicence	14
1.4.4 Licenční odměna.....	15
1.4.5 Platba licenční odměny.....	16
1.4.6 Poskytnutí podkladů a dalších informací.....	16
1.4.7 Výpověď	17
1.5 Některé druhy licenčních smluv.....	18
1.5.1 Výhradní a nevýhradní licence	19
1.5.2 Křížové licence	20
1.5.3 Patentové licence	20
1.5.4 Znamkové licence	20
1.5.5 Know-how licence	21
1.5.6 Smíšené licence.....	21
1.6 Zvláštní druhy a způsoby uzavírání licenčních smluv – softwarové licence ...	21
1.6.1 End-user licence.....	22
1.6.2 Shrink-wrap licence	22
1.6.3 Shareware licence	23
1.6.4 Click-wrap licence	24
1.6.5 Browse-wrap licence.....	24
1.7 Další druhy licenčních smluv	24
1.7.1 Zákonná licence	24
1.7.2 Nucená licence.....	25
2 Mezinárodní licenční smlouvy	26
2.1 Pojem mezinárodní licenční smlouvy	26
2.2 Přeshraniční/cizí prvek.....	26
2.3 Licenční smlouva v kontextu mezinárodního obchodu	26
2.4 Pojem technologie a její registrace	27

2.5	Podobnost s jinými typy smluv	27
2.6	Mezinárodní licenční smlouva jako součást jiných obchodních transakcí	28
2.6.1	Mezinárodní franchisová smlouva.....	28
2.6.1.1	Pojem franchisingu	29
2.6.1.2	Komparace s mezinárodní licenční smlouvou.....	29
2.6.1.3	Druhy franchisingu	29
2.6.1.4	Právní úprava mezinárodní franchisingové smlouvy	29
2.6.2	Mezinárodní distributorská smlouva	30
2.6.2.1	Pojem distributorství	30
2.6.2.2	Právní úprava mezinárodní distributorské smlouvy	31
2.7	Právní úprava mezinárodních licenčních smluv – přímá úprava	31
2.7.1	Soukromoprávní úprava.....	31
2.7.1.1	Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví	32
2.7.1.2	Další právní prameny	33
2.7.1.3	Unijní úprava	34
2.7.2	Veřejnoprávní regulace.....	35
2.7.2.1	Normy chránící práva vlastníka.....	35
2.7.2.2	Normy zasahující nebo omezující smluvní obsah.....	36
2.8	Kolizní úprava.....	37
3	Náležitosti mezinárodní licenční smlouvy	39
3.1	Rozsah licence.....	39
3.1.1	Věcný rozsah.....	39
3.1.2	Místní rozsah.....	40
3.1.3	Časový rozsah	41
3.1.4	Osobní rozsah – smluvní strany.....	41
3.2	Práva a povinnosti smluvních stran.....	42
3.2.1	Povinnost poskytovatele licence	42
3.2.2	Povinnosti nabyvatele licence - mezinárodní licenční odměna.....	42
3.3	Jednotlivé způsoby platby	43
3.3.1	Lump sum payment	43
3.3.2	Royalties	43
3.3.3	Minimum royalties.....	44
3.3.4	Fees	44
3.3.5	Další platební způsoby.....	44
3.4	Další ujednání týkající se poplatků	45
3.5	Uchování tajemství.....	45

3.6	Struktura mezinárodní licenční smlouvy	46
3.7	Terminologie a definice smluvních ustanovení	48
3.8	Skončení platnosti mezinárodní licenční smlouvy.....	48
3.9	Výpověď z mezinárodní licenční smlouvy	49
4	Řešení sporů z mezinárodních licenčních smluv	50
4.1	Soudní řízení - pravomoc českých soudů.....	50
4.1.1	Vztah mezi soudním a rozhodčím řízením	50
4.1.2	Právní úprava soudního řízení	51
4.1.3	Pojem court shopping a forum shopping	51
4.2	Rozhodčí řízení	52
4.2.1	Právní úprava rozhodčího řízení	52
4.2.2	Výhody rozhodčího oproti soudnímu řízení	53
4.2.3	Rozhodčí smlouva.....	54
4.2.4	Osoba rozhodce.....	54
4.2.5	Druhy rozhodčího řízení	55
4.2.5.1	Rozhodčí řízení institucionální	55
4.2.5.2	Rozhodčí řízení ad hoc	56
4.2.6	Rozhodčí nález.....	56
4.3	Alternativní řešení sporů (ADR).....	57
4.3.1	Konciliace (mediace)	58
4.3.2	Mini-trial	58
4.3.3	Expertiza	59
4.3.4	Med-Arb.....	59
4.3.5	Medaloe	60
4.3.6	Řešení sporů online.....	61
	Závěr	62
	Resumé.....	67
	Seznam použitých zdrojů	68

Úvod

Problematika licenčních smluv či licenčního práva obecně představuje zcela již běžnou a také velmi specifickou součást obchodních kontraktů, ať již ve vnitrostátním či mezinárodním obchodu. Podobně jako jiné právní disciplíny a jiné sféry lidské činnosti, prošly mezinárodní licenční smlouvy svým určitým vývojem, který i nadále se velmi rychle rozvíjí. Hlavním důvodem je bezpochyby neustálý pokrok v oblasti moderních technologií, především pak těch informačních.

Rozvoj je samozřejmě spjat i s důležitým prvkem mezinárodních licenčních smluv, kterým je předmět zároveň vyjadřující tak její specifčnost, neboť předmětem jsou práva duševního vlastnictví neboli také práva k nehmotným statkům a jejich nakládání s nimi. Nutno podotknout, že některé způsoby dispozice s těmito právy by byly při ohlédnutí byt' jen o několik jednotek let zpět naprosto nemožné a nemyslitelné.

Vzhledem k výše uvedenému proto bude hlavním účelem této diplomové práce detailněji přiblížit sféru mezinárodních licenčních smluv, a to jak z pohledu teoretického či doktrinárního, tak z pohledu praktického zejména v souvislosti se zmiňovaným vývojem v oblasti techniky.

První část této práce je zaměřena na definici základních pojmů, jako jsou licenční smlouva, licence, předmět licence apod. V této části bude taktéž rozsáhle zohledněna a komparována česká právní úprava licenční smlouvy, která v podobě občanského zákoníku jakožto důsledku výrazné rekonstrukce občanského práva probíhající více jak před 5 lety, může stále pro někoho býti doposud neznámým a neprozkoumaným „územím“. Budou zde také vymezeny i jednotlivé druhy licenčních smluv/licencí, a to jak ty tradiční vyskytující se zejména v pozitivněprávní úpravě, tak i ty velmi specifické týkající se především skupiny autorských práv. V tomto případě budou autorská práva spjata právě se specifickou oblastí informačních technologií, která se týká především distribuce softwaru a s tím spjatých způsobů udělování licence. V takto úzce vymezené oblasti se bude velmi často narážet na pojmy či názvy pocházející přímo z angloamerického obchodního prostředí.

V rámci druhé části se následně budu zabývat definicí samotné mezinárodní licenční smlouvy a jejímu případnému porovnání oproti „běžnému“ licenčnímu kontraktu.

Společně s tím bude kladen důraz na možnou podobnost s jinými smluvními typy a zahrnutí mezinárodní licenční smlouvy do možného komplexu smluv a krátce také i na její historický aspekt. Důležitým pododdílem této části budou neodmyslitelně kapitoly reflektující právní úpravu mezinárodních licenčních smluv vyskytující se obvykle v podobě mezinárodních vícestranných smluv včetně přímých a kolizních právních norem, přičemž nesmí být opomenut ani právní dosah prostoru Evropské Unie. Kromě regulace formou norem soukromoprávních nebude opomenuta ani možná regulace norem veřejnoprávního charakteru.

Třetí část pak bude následně obsahově tvořena popisem jednotlivých náležitostí mezinárodní licenční smlouvy spočívající v právech a povinnostech té či oné smluvní strany a k pojmenování samotných stran licenčního kontraktu (poskytovatele a nabyvatele). Detailněji dojde k rozboru rozsahu licenční smlouvy z hlediska místního, časového či osobního, dále vymezení licenčních poplatků a způsobů jejich platby. Práva a povinnosti budou samozřejmě odlišeny co do každého účastníka. Kromě popisu jednotlivých částí zde bude nastíněna i obecná struktura mezinárodní licenční smlouvy.

Čtvrtá a současně poslední část této diplomové práce bude věnována řešení sporů z mezinárodních licenčních smluv v mezinárodním obchodě. Představen bude každý z možných způsobů či forem řešení konfliktů mezi smluvními stranami, konkrétně tedy soudní řízení, rozhodčí (arbitrážní) řízení a alternativní řešení sporů (ADR).

Podrobnější zaměření se bude týkat problematiky zejména posledních dvou možností řešení sporů probíhajících mimo obecné soudy jakožto státní orgány, neboť v rozhodčím řízení, na který se v rámci obchodních kontraktů čím dál více cílí a především pak v ADR, se v mezinárodním obchodu vyvinula celá řada modelů a metod, jak mohou být konflikty z tohoto typu závazku řešeny. Stejně jako v případě softwarových licencí zde bude používáno mnoho pojmů z angloamerického obchodního prostředí.

1 Licence a licenční smlouva

1.1 Pojem licence

V rámci pojmu mezinárodní licenční smlouvy jako takového či obecně v oblasti práva licenčních smluv je nutno být zcela minimálně odlišovat pojem samotné licence. Tou chápeme v obecné rovině povolení, oprávnění či svolení k užívání něčeho. Při konkrétnějším pohledu se jedná o projev vůle majitele nehmotného statku, tedy poskytovatele licence, směřující k poskytnutí jeho užívání jiné osobě, která je tedy nabyvatelem této licence. Bez udělení licence by při užívání práva k nehmotnému statku tak logicky docházelo k jeho porušení.

Pokud dojde k udělení licence, dochází tak k využití tohoto nebo několika těchto práv. Pojem licence má v právu několik významů, avšak historicky bychom její původ našli v latinském slovu „*licere*“¹, které znamená povolovat či svolovat a v dalším slově – „*licentia*“, které znamená dovolení nebo volnost vůle. Z příslušného ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku lze dovodit také ve zkrácené formě, že licenci rozumíme „*oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví*“².

Licenci přisuzujeme jiný význam ve smyslu správně-právním jakožto oblasti práva veřejného, kde stát prostřednictvím administrativy uděluje povolení k určité činnosti či profesi osobě, která si o něj zažádala, přičemž v této oblasti bychom použili přesnějšího označení, a to *koncese*³. V přeshraničním styku v rámci mezinárodního obchodu můžeme také hovořit o tzv. poskytnutí technologie, při kterém dochází k poskytnutí určité systematické a praktické aplikace technických znalostí (podrobněji v kapitole 2.4).

Při specifičtějším pohledu, tedy konkrétně v rámci práva autorského „*autorský zákon za licenci považoval poskytnutí k oprávnění k výkonu práva dílo užit, jež smlouvou autor uděluje nabyvateli k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu*

¹ Angl. také „license“ – dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/otazka-rozhodneho-prava-pro-licencni-smlouvy-s-mezinarodnim-prvkem-k-autorskemu-dilu-99066.html>

² HULMÁK a kol., Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář, Beck-online 2014, ISBN: 978-80-7400-287-8, (§2358 - str. 4)

³ Tamtéž

omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, není-li sjednáno bezplatné poskytnutí licence, poskytnout autorovi odměnu“⁴.

1.1.1 Předmět licence

Nejzákladnějším a zároveň nejdůležitějším parametrem každé licenční smlouvy je bezesporu její předmět. Od předmětu licence se odvíjí i další aspekty licenční smlouvy. Předmět smlouvy je tvořen právem či právy k duševnímu vlastnictví někdy také nazývaná jako práva k nehmotným statkům. Tato práva jsou také zároveň označována jako tzv. nepřímý předmět licenční smlouvy, vedle něhož představuje přímý předmět licence samotný závazek poskytnutí takového práva⁵.

Pro kompletní přehled se jedná o tato práva:

- *k literárním, uměleckým a vědeckým dílům,*
 - *k výkonům výkonných umělců, zvukových záznamů a rozhlasovému vysílání,*
 - *k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti*
 - *k vědeckým objevům*
 - *k průmyslovým vzorům a modelům*
 - *k továrním obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům*
- *na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké⁶*

1.1.2 Členění práv duševního vlastnictví

Z historického hlediska jsou tato práva řazena v rámci dvou základních skupin. První je tvořena průmyslovými právy, kterými jsou výsledky technické tvůrčí činnosti – vynálezy a užité vzory chráněné formou patentu, předměty průmyslového výtvarnictví – průmyslové vzory, dále práva na označení – ochranné známky a označení původu a

⁴ HULMÁK a kol., Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář, Beck-online 2014, ISBN: 978-80-7400-287-8, (§2358 - str. 4)

⁵ BEJČEK, Josef a Josef ŠILHÁN. Obchodní smlouvy: závazky v podnikání. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-574-9.

⁶ HULMÁK a kol., Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář, Beck-online 2014, ISBN: 978-80-7400-287-8, (§2358 str. 4) - Čl. 2 viii), *Úmluvy o zřízení světové organizace duševního vlastnictví* (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985)

konstrukční schémata polovodičových výrobků – topografie polovodičových výrobků a také společně s dalšími i práva na ochranu proti nekalé soutěži. Ve druhé skupině pak nalezneme práva autorská (angl. copyright) konkrétně tedy práva k literárním a uměleckým dílům. Podle zmíněného základního dělení bychom následně takto rozdělili i samotné licenční smlouvy, jedna skupina licenčních kontraktů by se tedy tak týkala průmyslových práv a ta druhá naopak autorských práv⁷.

Jak již bylo řečeno, z předmětu licence vycházejí další náležitosti licenční smlouvy, příkladem by mohla být povinnost učinit sjednání licence v případě průmyslových práv v písemné formě, ovšem s výjimkou know-how a obchodního tajemství. Pokud je oproti prvnímu případu např. předmětem licence právo autorské, písemná forma smlouvy již vyžadována není. Společnou výjimkou pro oba případy je situace, kdy je sjednána výhradní licence, či zákon kogentně stanovuje zapsání dané licence do příslušného veřejného seznamu, ale problematice výhradní licence a písemné formy licenční smlouvy se budeme podrobněji zabývat níže.

1.2 Pojem licenční smlouvy

Samotnou licenční smlouvu lze definovat jako „smlouvu, kterou se poskytovatel licence zavazuje ve stanoveném rozsahu, na vymezeném území a zpravidla po stanovenou dobu poskytnout nabyvateli licenci za úplatu do užívání určitý nehmotný statek“⁸. Její pojem a předmět je také upraven v rámci českého vnitrostátního práva, a to konkrétně v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku.

Při porovnání s mezinárodní licencí, je mezinárodní licenční smlouva obecně jakožto smluvní typ v praxi nejen velmi významný, ale také velmi využívaný, a to jak ve vnitrostátním, tak také v přeshraničním či mezinárodním kontextu. Přesto není tento typ smlouvy v mezinárodním právu nikde jednotně vymezen či unifikován. Její podstata nicméně vychází z celé řady multilaterálních mezinárodních dohod či smluv, které upravují hlavně ochranu autorských a průmyslových práv, jejíž předmět právě tyto práva tvoří a jsou jejím obsahem. Proto také řadíme mezinárodní licenční smlouvu typicky do

⁷ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

⁸ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právníké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 278

oblasti duševního vlastnictví. Mezi mezinárodní smlouvy upravující tato práva patří především Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví, Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek, Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví známá jako „TRIPS“ a dále dvě smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví, a to „o právu autorském“ a „o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech“. Opomenuta nesmí být také právní ochrana na poli Evropského společenství, jedná se především např. o nařízení Rady ES o ochranné známce společenství (č. 40/94)⁹.

1.3 Licenční smlouva v českém právním řádu

Na úrovni českého právního řádu kodifikuje licenční smlouvu/licenci občanský zákoník, přičemž příslušná obecná ustanovení v tomto případě nalezneme v §2358 – §2370, popřípadě až do §2389. Vnitrostátní právní úprava veškerých práv k duševnímu vlastnictví je bezpochyby ve velké míře ovlivněna již výše zmíněnými mezinárodními smlouvami a dalšími právními předpisy, ať už v rámci unijního práva nebo na celosvětové úrovni.

V českém právním prostředí jsou samozřejmě upravena práva duševního vlastnictví hned v několika právních předpisech, které z našeho pohledu bezprostředně souvisí s licenčními smlouvami. Demonstrativním výčtem mluvíme především o **zákoně č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích; zákoně č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech; dále o zákoně č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků; zákoně č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách; zákoně č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů; zákoně č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení; dále o zákoně č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů a zákoně č. 378/2007 Sb., o léčivech.**

Důležitou připomínkou je, že na licenční smlouvu je také nutno pohlížet v kontextu práva ochrany hospodářské soutěže, neboť licenční smlouvy jsou signifikantním předmětem soutěžního práva, a to především v rámci práva evropského. V rámci

⁹ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 277

komparace s předešlou právní úpravou je taktéž zapotřebí zmínit, že licenční smlouvy byly dříve uzavírány podle obchodního zákoníku (tedy zákona č. 513/1991 Sb.)¹⁰.

1.4 Licenční smlouva v občanském zákoníku

Základní ustanovení občanského zákoníku - §2358, nám upravuje licenční smlouvu jako smlouvu, kterou poskytovatel poskytuje nabyvateli oprávnění (licenci) k výkonu práva duševního vlastnictví, a to v ujednaném omezeném či neomezeném rozsahu, přičemž pokud si neurčí strany jinak, je nabyvatel povinen za to poskytnout poskytovateli odměnu. Podstatnou podmínkou je, „že poskytovatelem výkonu práva je jeho vlastník (vlastník patentu, ochranné známky, autor díla atd.), jemuž svědčí k předmětu práva výlučné (absolutní) právo a jenž je i proto oprávněn jeho výkon poskytnout jinému – tedy souhlasit zejména s jeho využíváním osobou další“¹¹. Co se týče úplatnosti poskytnutí, zákon nově připouští možnost sjednat si jej i bezúplatně.

1.4.1 Obsah licenční smlouvy

Z hlediska obsahových náležitostí je nutno ve smlouvě vymezit přesně dané právo duševního vlastnictví, které je výlučným právem poskytovatele licence. V základním obecném pojetí je právo k nemotnému statku nemotnou věcí, která je definována jako právo, jehož to povaha to nepřipouští a také další věci bez hmotné podstaty. Samotnou věcí, jak ji přímo definuje zákon, je v právním smyslu vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí, ve smyslu §489 a násl. občanského zákoníku.

Dále pak je zapotřebí udělení souhlasu druhé smluvní straně s užíváním tohoto práva, ze kterého plynou samotné činnosti s předmětem licence, ke kterým je nabyvatel oprávněn. S odkazem na §1 odst. 2 občanského zákoníku obecně platí, že si mohou eventuálně smluvní strany ujednat něco jiného, než stanovuje zákon, neboť to vychází z dispozitivnosti těchto ustanovení a vyjadřuje to tak jednu ze základních zásad soukromého práva – autonomii vůle¹². Účastníci tohoto vztahu jsou limitováni pouze do té míry, že dané odchýlení nesmí být v rozporu s dobrými mravy, s veřejným pořádkem apod.

¹⁰ HULMÁK a kol., Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář, Beck-online 2014, ISBN: 978-80-7400-287-8, (§2358 - str. 7)

¹¹ Tamtéž, str. 8

¹² Tamtéž, autonomie vůle vyjádřena v §1 odst. 2, zákona č.89/2012 Sb., občanského zákoníku

1.4.2 Písemná/ústní forma

Zákon pak dále u licenční smlouvy výslovně vyžaduje písemnou formu v případech, kdy je poskytována výhradní licence, nebo pokud má daná licence být zapsána v příslušném veřejném seznamu, přičemž v případě licence týkající se předmětu průmyslového vlastnictví, má zápis účinky ve vztahu k třetím osobám¹³. Situace, mimo těchto dvou obligatorně stanovených případů, kdy je nejen licenční smlouva, ale jakákoliv jiná smlouva sjednána ústní formou, není samozřejmě z pohledu budoucnosti a případných sporů příliš vhodná.

1.4.3 Podlicence

Podlicencí rozumíme oprávnění nabyvatele poskytnout předmět licence třetí osobě, a to zcela nebo pouze zčásti, vše za předpokladu, že tak bylo ujednáno v licenční smlouvě. Zároveň toto poskytnutí ze strany nabyvatele musí být co do rozsahu součástí původní licence, tudíž osobě, která je smluvní stranou případné podlicenčního vztahu, nemůže být přiznán širší výčet oprávnění, než vyplývá z úplně původního smluvního vztahu prvního nabyvatele.

V tomto ustanovení (§2363 občanského zákoníku) je tak vyjádřena jedna velmi signifikantní římskoprávní zásada, „*že nikdo nemůže převést více práv než má sám, tedy nelze převést více práv, než kolik jich bylo získáno od poskytovatele*“¹⁴. Jinak řečeno, je výlučným právem poskytovatele licence jakožto vlastníka rozhodovat o nakládání se svým vlastním právem duševního vlastnictví, neboť vzájemný licenční vztah ještě nezajišťuje nabyvateli právo volného výkonu daného práva duševního vlastnictví především ve smyslu jeho udělení nebo převedení třetím osobám, proto je nezbytné a zákon to kognitivně stanoví, ujednání zahrnující právo udělení podlicence v rámci licenční smlouvy. Jedná se tedy o další právo, které je fakultativním obsahovým prvkem této smlouvy. Dále je zde při úplném či částečném postoupení nabyvatelem vyžadován souhlas v písemné formě od poskytovatele.

Následně je stanoveno, že postoupení je nabyvatel poskytovateli povinen sdělit bez zbytečného odkladu, společně i s osobou postupníka. Podlicence, která je také velmi často

¹³ §2358 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

¹⁴ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licennci-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

označována jako „sublicence“, vhodné je použití obou pojmů, může být sjednána nejen na začátku jako součást licenční smlouvy, ale není zde vyloučena možnost ji souhlasným projevem vůle obou stran připojit ke smlouvě formou dodatku. Současně není zcela nutné případné zřízení sublicence v rámci základního kontraktu úplně vyloučit, ale je zde možnost souhlasit s jejím poskytnutím, přičemž tento souhlas lze jakýmkoliv způsobem v jakémkoliv míře omezit¹⁵.

1.4.4 Licenční odměna

Jak vyplývá z výše uvedeného úvodního ustanovení týkající se licenční smlouvy - §2358 odst. 1 občanského zákoníku, se nabyvatel, při uzavření licence zavazuje poskytnout poskytovateli odměnu, pokud není ujednáno jinak. Úplatnost poskytnutí licence nalezneme následně především v ustanovení §2366. Zde zákon kogentně výslovně uvádí, že v případě, kdy není sjednána výše odměny či způsob jejího určení, zůstává smlouva přesto v platnosti, přičemž vše za předpokladu splnění alespoň jedné ze dvou zákonem stanovených podmínek.

Smluvní strany si buď výslovně ujednají bezúplatnost poskytované licence, nebo jednání účastníků sice směřuje k uzavření úplatnosti poskytnuté licence, ale není sjednána výše určení odměny. V této situaci „nabyvatel poskytovateli zaplatí odměnu ve výši, která je obvyklá v době uzavření smlouvy za obdobných smluvních podmínek a pro takové právo“¹⁶. Zde hovoříme o tzv. nevyvratitelné právní domněnce, která v projevu vůli alespoň jedné ze stran uzavřít tento smluvní vztah za úplatu zakládá poskytnutí odměny v obvyklé výši. Z již uvedeného tudíž plyne, že jednou z podstatných obligatorních náležitostí každé licenční smlouvy je sjednání poskytnutí licenční odměny nebo naopak její bezúplatnost. Proto je nezahrnutí této povinnosti v licenční smlouvě případně podmíněno sankcí relativní neplatnosti¹⁷.

V rámci opětovné komparace s předchozí právní úpravou, tedy s obchodníkem zákoníkem, stojí za zmínění fakt, že ustanovením o možnosti výslovného sjednání bezúplatnosti, tak představuje občanský zákoník jakousi novinku pro tento typ

¹⁵ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

¹⁶ §2366 odst. 1, písm. a), věta druhá zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

¹⁷ HULMÁK a kol., Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář, Beck-online 2014, ISBN: 978-80-7400-287-8, (§2366 - str. 2)

smluvního vztahu. Pokud je v rámci úplatného vztahu sjednávána odměna, je její výše ponechána zcela na libovůli smluvních stran. Mimo prvořadých náležitostí týkajících se licenční odměny/úplaty jako její výše, termíny splatnosti či způsob výpočtu odměny, mohou být také ujednány další možnosti způsobů úplaty. Jako určitou možností protiplnění může být např. uzavření tzv. křížové licenční smlouvy (podrobněji v podkapitole 1.5.2).

1.4.5 Platba licenční odměny

Výše licenční odměny může být stanovena hned několika způsoby. Jedním z těchto způsobem může být jednoduše sjednání jednorázové licenční platby, v anglo-americkém systému je pro to využíván název „*lump sum payment*“. Jedná se tedy o jednorázovou platbu za poskytnutou licenci zpravidla velkého rozsahu. Dalším z těchto způsobů je např. procentuální částka z čisté prodejní ceny jakožto možnost určení ceny, „*příčemž nejčastěji se licenční poplatky stanovují procentuální sazbou z čisté prodejní ceny vyrobeného a prodaného výrobku*“¹⁸.

V neposlední řadě to dále může být např. stanovení procentuální částky z podílu na zisku, získaného ze strany nabyvatele licence ovšem až po uzavření smlouvy¹⁹. S tímto způsobem určení výše odměny souvisí ustanovení §2366 odst. 2 občanského zákoníku, kde v návaznosti na závislost z výnosů z licence má poskytovatel právo vůči nabyvateli licence provádět kontrolu příslušných účetních záznamů a dalších potřebných dokumentů sloužících ke zjištění skutečného stavu výše odměny. Z tohoto práva poskytovatele ale zároveň nepřímou vystává i povinnost mlčenlivosti o těchto informacích, tudíž je nesmí vyrazit třetím osobám či použít k vlastnímu účelu. Hlavním důvodem je, že obsahem účetních záznamů a dalších dokumentů může být obchodní tajemství či know-how.

1.4.6 Poskytnutí podkladů a dalších informací

Aby mohl nabyvatel licence její předmět řádně vykonávat, je zapotřebí kromě samotného práva k nehmotnému statku i dalších podkladů a informací vztahujících se k výkonu dané licence. Tato problematika je upravena v §2367 a následujících občanského zákoníku, kde je stanovena poskytovateli povinnost poskytnout tyto podklady a informace straně nabyvatele, a to bez zbytečného odkladu. Nabyvatel má právo požadovat

¹⁸ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

¹⁹ Tamtéž

jen ty informace, které jsou opravdu nezbytné k výkonu licence, pokud si obě strany neujednají jinak. Požadovaná dokumentace se také samozřejmě vždy odvíjí od předmětu licence, jinak tomu může být při poskytování autorského práva a jinak např. u patentu.

Jak už bylo výše uvedeno, licenční smlouva může být pouze jedna z mnoha kontraktů v rámci většího celku smluv (např. smlouva o franchisingu), která v sobě zahrnují jednotlivá ujednání týkající se využívání předmětu licence pro nabyvatele.

Zákonodárce v rámci vymezení lhůty užívá velmi frekventovaného výrazu – *bez zbytečného odkladu*, čímž je myšleno poskytnutí ze strany poskytovatele neprodleně, aby mohl řádně začít s využíváním daného práva²⁰. Pro hledisko určující časový horizont, kdy je nutné předání takovéto dokumentace, je rozhodující opět povaha předmětu licence. Přestože ve většině případů bude nejspíše k předání podkladů docházet až po uzavření licenční smlouvy, jsou i situace, které z povahy věci vyžadují toto jednání již před jejím uzavřením. Pokud v prvním zmiňovaném případě není poskytovatelem splněna tato povinnost, může to být následně pro nabyvatele důvod pro odstoupení ze smlouvy, neboť došlo k jejímu závažnému porušení.

1.4.7 Výpověď

„Při ukončení licenčního vztahu vzniklého z uzavřené licenční smlouvy se uplatní obecná právní úprava občanského zákoníku ohledně zániku relativních závazků (§ 1908 až 2009), pokud to povaha smlouvy nevyklučuje“²¹. Prvním z mnoha způsobů jak může dojít k ukončení tohoto kontraktu, je uplynutí doby, na kterou byl tento závazkový vztah sjednán. Za další to může být za situace, kdy dojde k dohodě mezi smluvními stranami, a dále v neposlední řadě jednostranným způsobem, a to jak výpovědí (§ 1998 a násl.), nebo odstoupením (§ 2001 a násl.), pokud je tak ujednáno. V úvahu připadá také ukončení vztahu okamžikem uhrazení odstupného.

V případě licenční smlouvy dochází k ukončení její účinnosti také hlavně navracením podkladů, informací nebo předmětů potřebných k řádnému užívání předmětu licence. Běžně k zániku závazků z licenční smlouvy dochází porušením smlouvy a následným odstoupením oprávněné smluvní strany z důvodu prodlení stanovené smluvní

²⁰ HULMÁK a kol., Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář, Beck-online 2014, ISBN: 978-80-7400-287-8, (§2367 - str. 2)

²¹ Tamtéž, (§2370 - str. 2)

povinnosti druhé smluvní strany, přičemž je zapotřebí stanovit rozdíl z hlediska jeho intenzity mezi tzv. porušením smlouvy podstatným způsobem a naproti tomu způsobem nepodstatným. Toto rozdělení má přímý vliv na hledisko ohledně okamžiku doby možnosti odstoupení od smlouvy. V prvním zmiňovaném porušení dochází ke vzniku možnosti odstoupit od smlouvy ihned, kdežto pokud prodlení povinnosti způsobuje jen porušení smlouvy nepodstatným způsobem, je nutné vyzvat a stanovit povinnému přiměřenou lhůtu k dodatečnému plnění. Prakticky by se tak mohlo stát za situace, při níž by nedošlo ze strany poskytovatele licence ke spolupráci ve smyslu zaškolení personálu na straně nabyvatele. Naopak podstatným porušením smlouvy by bylo např. již zmiňované neposkytnutí informací a podkladů souvisejících s předmětem licence, tedy poskytovaného práva²².

V ustanovení §2370 přinášející konkrétní úpravu výpovědi licenční smlouvy nalezneme, ovšem pouze vymezení speciálního stavu, kterou je uzavření licence časově na dobu neurčitou. Zde zákon výslovně stanovuje, že pokud je smlouva uzavřena na dobu neurčitou, je výpovědní lhůtou doba jednoho roku. Z pohledu jednorocní výpovědní lhůty není vyloučeno, si takto ujednat i v případě smlouvy sjednané na dobu určitou, pokud si strany ovšem neujednají v rámci licence na dobu určitou žádnou lhůtu, vychází se z tohoto speciálního vymezení. Možností je samozřejmě uzavření licenční smlouvy s jakoukoli výpovědní lhůtou, v tomto ohledu se tedy opět vychází z obecných ustanovení týkajících se smluvního práva.

V návaznosti na ustanovení §2359 upravujícího povinnost poskytovatele udržovat právní ochranu předmětu licence respektive jeho obnovování po celou dobu kontraktu, je i přesto nutné, aby si účastníci tohoto závazku vymezili návaznost trvání smlouvy s dobou právní ochrany licencovaného předmětu. Důsledkem by jinak byla poskytovatelova nemožnost plnění povinnosti, která by tedy vedla k ukončení licenční smlouvy.

1.5 Některé druhy licenčních smluv

V první řadě zde máme několik druhů licencí, kde je hlavním kritériem pro jejich třídění rozsah poskytovaných práv. Jsou jimi hlavně výlučné licence, nevýlučné licence a křížové licence. Následně mezi nejčastěji užívané licence, které vycházejí od jejich

²² HULMÁK a kol., Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář, Beck-online 2014, ISBN: 978-80-7400-287-8, (§2367 - str. 2)

předmětu, patří především patentové licence, známkové licence, „know-how licence“ a smíšené licence. Doktrinálně bychom mohli do zvláštní, avšak ve své podstatě mimosmluvní kategorie, zařadit licenci zákonnou a licenci nucenou.

1.5.1 Výhradní a nevýhradní licence

Důležitou obsahovou součástí smlouvy je to, zda si strany sjednávají licenci „výhradní“ (někdy také označována jako „výlučná, exkluzivní nebo také sólo licence“ – zákon o ochranných známkách např. využívá označení prvního v pořadí zmiňovaného způsobu) či licenci „nevýhradní“ neboli „nevýlučnou“. Dělení licencí na výlučnou a nevýlučnou je jedním ze základních členění licencí z pohledu rozsahu poskytnutých práv k předmětu licence a je současně jediným legálním členěním vymezeným v právní úpravě, tedy právě v občanském zákoníku.

Výhradní licence

Z kogentních ustanovení občanského zákoníku je v případě výhradní (výlučné) licence patrné, že pokud po dobu trvání licence není sjednaná licence výhradní, není poskytovatel oprávněn poskytnout tuto licenci třetím osobám. Současně také platí, že *„není-li výslovně ujednán opak, zdrží se i poskytovatel výkonu práva, ke kterému udělil výhradní licenci“*²³. Ve chvíli, kdy je uzavřena výhradní licence, je pouze sám nabyvatel nadán oprávněním k užití předmětu licence, a také se tím poskytovatel zavazuje jednak k neposkytnutí předmětu licence nikomu dalšímu, a dále, že on sám nebude využívat daného předmětu licence na konkrétně vymezeném území.

Pokud je za doby trvání výhradní licence poskytnuta ze strany poskytovatele licence třetí osobě bez souhlasu nabyvatele, pohlížíme na tuto licenci, jako kdyby nikdy nevznikla. Tento druh licence je tedy zvýhodněním především pro stranu nabyvatele, neboť ve vztahu k danému předmětu licence má zcela monopolní postavení²⁴.

Nevýhradní licence

Za situace, kdy je sjednána nevýhradní („nevýlučná“) licence, disponuje poskytovatel oprávněním udělovat licenci i třetím osobám, to vše se opět týká konkrétně

²³ §2360 odst. 1, věta druhá zákona č. 89/2012 S., občanského zákoníku

²⁴ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

určeného teritoria. Na rozdíl od výhradní licence, která může být vnímána i jako určitý monopolizační prvek trhu, může tedy poskytovatel poskytnout licenci i dalším osobám projevujícím o takovýto předmět licence zájem. Zároveň je poskytovatel oprávněn k výkonu práva, pro které je sjednána původní nevýhradní licence. Ve vazbě na výše uvedené, je také stanoveno, že pokud není v licenční smlouvě ujednáno, zda se sjednává výhradní či nevýhradní licence, platí vždy, že jde o nevýhradní licenci. Ve smlouvě tudíž musí být výslovně uvedeno, že je sjednávána výlučná licence, tento případ nazýváme jako tzv. „zákonou domněnku výhradnosti licence“²⁵ neboli fikci nevýhradní licence.

1.5.2 Křížové licence

Pokud je v licenční smlouvě sjednána křížová licence, anglicky též nazývána jako tzv. *cross licence*, zavazují se tím strany poskytnout si navzájem některé z práv duševního vlastnictví, tudíž licence je poskytována oboustranně. Z výše uvedeného tak logicky vyplývá, že první i druhá smluvní strana bude zároveň jak licenciářem, tak licenciátem²⁶.

1.5.3 Patentové licence

Patentová licence je taková licence, kde předmětem je vynález, jež má právní ochranu ve formě patentu. Obecně bychom mohli tento předmět nazvat jako produkt, výrobek či proces. Licence, jejichž předmětem jsou patentem chráněné vynálezy, tvoří bezpochyby nejběžnější obsah licenčních smluv. Součástí kategorizace u tohoto licenčního druhu jsou i licence vztahující se k užitému a průmyslovému vzoru.

1.5.4 Známkové licence

Tento druh licence obsahuje předmět, který je spjat s právem užívat ochrannou známku. Z vlastní podstaty ochranných známek bývá tato licence sjednávána jako nevýlučná, tudíž ochrannou známku dále užívá její poskytovatel (majitel) a následně nově tedy i nabyvatel. Sjednat známkovou licenci jakožto licenci výlučnou připadá v úvahu např. v případě konkrétně teritoriálně vymezeného území. V otázce převodu ochranné známky je značná nejednotnost co do vymezení jednotlivými národními právními řády, zda může být poskytována samostatně či společně s celým obchodním podnikem či závodem.

²⁵ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

²⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 478

Při poskytnutí práva k ochranné známce je vždy nutné zvážit všechna rizika spojená především s případným zhoršením kvality výrobků či služeb ze strany nabyvatele, což může vést např. k výslednému klamání spotřebitelů²⁷. I přesto tento druh licence je velmi využíván, a to jak v domácím, tak i v přeshraničním obchodním styku.

1.5.5 Know-how licence

Dalším druhem licencí dle jejího předmětu jsou celým názvem tzv. „*licence, jejichž předmětem je nepatentované know-how*“²⁸. I přestože know-how jakožto souhrn různých technických a technologických zlepšení a výrobních zkušeností nepodléhá na rozdíl od vynálezu patentové ochraně, a tudíž i jeho registraci, je stejně jako u ostatních licencí podstatné při jeho specifikaci dodržovat utajení informací s ním spjatých společně s jeho konkrétním vymezením, aby byl identifikovatelný a rozpoznatelný. Především neveřejnost je důležitým aspektem, neboť čím více osob by bylo s určitým know-how obeznámeno, tím větší dopad by to mělo na samotnou cenu ve smyslu jejího poklesu²⁹.

1.5.6 Smíšené licence

Smíšené licence, jak vyplývá již z názvu, jsou kombinací výše zmíněných licenčních druhů. Obsah takovéto licence je tedy tvořen jak svolením k užívání neregistrovaného know-how, tak i chráněných průmyslových práv, která jsou evidována. V některých případech by ani nemohl nabyvatel řádně užívat práv obsažených v licenci, aniž by mu k tomu současně ze strany poskytovatele nebyly poskytnuty technické a výrobní poznatky, které právě know-how v sobě zahrnuje. Tyto licence jsou nejčastějším druhem licenčních smluv, přičemž v rámci této kategorizace by sem spadaly i smlouvy franchisingové³⁰.

1.6 Zvláštní druhy a způsoby uzavírání licenčních smluv – softwarové licence

Mimo řekněme obecné druhy licencí se postupně s vývojem technologií začaly objevovat druhy velmi specifické vycházející z oblasti informačních technologií, které budeme označovat jako zvláštní. K uzavírání takovýchto licenčních smluv dochází hlavně

²⁷ Dostupné z: http://www.patent.cz/inf_lic.htm

²⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 478

²⁹ Dostupné z: http://www.patent.cz/inf_lic.htm

³⁰ Tamtéž

v internetovém prostoru. Zvláštním prvkem je i způsob jejich *kontraktace*³¹, to se děje prostřednictvím tzv. distanční smlouvy neboli smlouvy uzavírané na dálku, tudíž účastníci této smlouvy nemají o osobě vzájemné povědomí.

Z hlediska obsahu tvořící předmět těchto specifických licencí se jedná v rámci práv k nehmotným statkům především o oblast práv autorských. Jelikož se tyto licenční smlouvy vyskytují zejména v digitálním prostředí, bude zde předmětným autorským dílem hlavně software představující určitý počítačový program, operační systém či aplikaci³². Z pojmenování jednotlivých následujících licencí je zřejmé, že pocházejí a jsou využívány zejména v angloamerické oblasti³³.

1.6.1 End-user licence

V rámci této licenční smlouvy dochází k uzavírání smlouvy až s koncovým uživatelem, zpravidla je předmětem nějaký software počítačového programu. Proto je tento druh licence v angloamerickém prostředí také nazýván jako tzv. *End-User-Licence-Agreement*. „*EULA tedy vymezuje pravidla, kterými se musí řídit koncový uživatel. Jakmile zákazník zakoupí nebo jinak získá určitý programový produkt, měl by si tyto podmínky nebo licenční ujednání přečíst*“³⁴.

Princip této licence vychází právě z výše zmíněné smlouvy uzavírané na dálku a zároveň rozvíjí další způsoby uzavírání takovýchto licenčních kontraktů, mezi něž patří taktéž zmiňované shrink-wrap a clickwrap. Koncovým uživatelem či spotřebitelem může být jakýkoliv subjekt, pro něhož tento způsob uzavření kontraktu bývá jediným možným řešením³⁵.

1.6.2 Shrink-wrap licence

Shrink-wrap (angl. „otevření obalu (krabice)“) licence, jejíž pojem pochází z angloamerické oblasti, představuje speciální formu či způsob uzavření licenční smlouvy ve formě nevýhradní licence, která vzniká otevřením či protržením průsvitného obalu, v němž je zabalený tzv. krabicový software. Krabicovým softwarem rozumíme nějaký

³¹ Kontraktace = Vyjednávání a uzavírání smluv

³² JANSÁ, Lukáš a Petr OTEVŘEL. Softwarové právo. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 8025149145, str. 31

³³ Dostupné z: <https://www.root.cz/specially/licence/licenncni-smlouva/>

³⁴ Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/eula>

³⁵ Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/novinka/formy-distribuce-krabicoveho-software>

hmotný nosič distribuovaný ke konečnému uživateli fakticky uzavírajíc tuto smlouvu. Účastníky tohoto kontraktu jsou tak tři odlišné namísto typicky dvou subjektů (poskytovatel a nabyvatel), a to výrobce softwaru, distributor a konečný uživatel, který porušením původního obalu dává najevo souhlas, že se bude řídit stanovenými podmínkami u konkrétního softwaru³⁶. Výjimkou by bylo zakoupení softwaru online, kde výrobce softwaru nepotřebuje k zajištění distribuce dalších osob. Z praktického hlediska bývá tento zvláštní druh licence spjat hlavně s hromadnou distribucí počítačových programů. Typicky se tak jedná o programy od společnosti Microsoft – např. Office nebo třeba antivirové programy jako Avast, McAfee apod.³⁷

Nejenom v anglosaském prostředí z právního hlediska odlišné oblasti, ale i v té české, se může jevit tento způsob uzavírání licenčních smluv jako problematický, neboť než dojde k porušení obalu, je na něm pouze upozornění, že je tento produkt spjat s licenčními podmínkami, ale samotné podmínky se nacházejí až uvnitř balení.

1.6.3 Shareware licence

Licencí *shareware* rozumíme bezplatné užívání autorsky chráněného softwaru, jimiž jsou nejčastěji počítačové programy. Jejich bezúplatnost určují samozřejmě licenční podmínky, přičemž může být a bývá stanovena jenom po určitou dobu a po jejím uplynutí je uživatel povinen uhradit licenční odměnu. Typicky je tak koncovému uživateli poskytnuta autorem softwaru jakási zkušební verze, která může být nejen časově, ale i funkčně omezená a autor tak doufá, že dojde k zakoupení ze strany uživatele. Rozmnožování či rozšiřování sharewaru je velmi často u počítačových programů běžné, ovšem uživatel jakožto nabyvatel licence se nesmí na softwaru dopouštět jakýkoliv úprav.

Z hlediska zmíněné funkčnosti můžeme dále dělit licenci prostřednictvím shareware na podtypy na tzv. *crippleware* a *adware*³⁸. U prvního podtypu hovoříme o omezení funkčnosti programu ve smyslu nedostupnosti či postradatelnosti jeho podstatných funkcí až do té chvíle, kdy dojde k zaplacení verze obsahující kompletní funkčnost. V případě adwaru je program po celou dobu jeho užívání doprovázen reklamním sdělením. Po zakoupení kompletní verze doprovodný obsah v podobě reklamy

³⁶ Dostupné z: <http://aleph.nkp.cz/publ/ktid/00000/27/000002747.htm>

³⁷ Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/novinka/formy-distribuce-krabicoveho-softwaru>

³⁸ Dostupné z: <https://www.root.cz/specially/licence/shareware/>

zmizí. V praxi se tak často děje u mobilních aplikací v případě užívání jejich základní verze.

1.6.4 Click-wrap licence

Jedním z dalších zvláštních druhů licenčních smluv a zároveň způsobů uzavření této smlouvy s uživatelem je tzv. *click-wrap*, který vychází z výše popsaného shrink-wrap³⁹. Zde dochází při instalaci softwaru k souhlasu s licenčními podmínkami prostřednictvím pouhého „kliknutí“. Typickým příkladem by tak byla situace, kdy při instalaci daného softwaru dojde náhle k zobrazení dokumentu, kterým jsou licenční podmínky a dokud nedojde k souhlasnému projevu vůle ze strany potenciálního nabyvatele s přijetím licence, zpravidla odkliknutím vyobrazené možnosti „souhlasím“, nebude tak možno provést další z částí instalace a tudíž samotnou instalaci softwaru dokončit⁴⁰. Provádět kontraktaci takovéto licenční smlouvy je možné pouze online, to znamená, že uživatel musí mít připojení k internetu.

1.6.5 Browse-wrap licence

Prostřednictvím *browse-wrap* dochází k uzavření licenční smlouvy ve formě návštěvy webových stránek patřících poskytovateli licence, kde jsou současně při jejich zobrazení viditelně vyobrazeny podmínky licenčního kontraktu. Pokud jsou podmínky ze strany uživatele odsouhlaseny, může dojít ke stažení daného softwaru. Ke kontraktaci dochází taktéž zásadně v digitálním prostoru. Stejně jako click-wrap i browse-wrap je odvozen od způsobu shrink-wrap. Přesto tento způsob uzavření licence je napříč celým internetem jedním z nejrozšířenějších, běžně užívaný také pro mobilní nebo softwarové aplikace⁴¹.

1.7 Další druhy licenčních smluv

1.7.1 Zákonná licence

Ke vzniku licence může také dojít jinou cestou, než je ta smluvní, a to v případě tzv. **zákonné licence**. Zde hovoříme o mimosmluvním způsobu typickém hlavně pro oblast autorského práva, kdy k výkonu práv duševního vlastnictví dochází namísto smlouvy

³⁹ Dostupné z: <https://searchcloudsecurity.techtarget.com/definition/clickwrap-agreement-clickthrough-agreement-or-clickwrap-license>

⁴⁰ Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/novinka/formy-distribuce-krabicoveho-softwaru>

⁴¹ Dostupné z: <https://www.termsfeed.com/blog/browsewrap-clickwrap/>

přímo ze zákona, tudíž aniž by byl vyjádřen souhlas ze strany vlastníka takového práva. Tuto situaci upravují ostatní právní předpisy upravující práva k duševnímu vlastnictví, které přesně obsahují výčet okolností mající za následek vznik zákonné licence, neboť se jedná o výrazný zásah do vlastnického práva⁴².

1.7.2 Nucená licence

Dalším případem právního vztahu, kde dochází zvláštním způsobem ke vzniku oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví, je tzv. **nucená licence**. Tento vztah má sice oproti zákonné licenci oporu v licenční smlouvě, licence zde ale není ze strany poskytovatele jakožto majitele onoho práva opět poskytnuta dobrovolně. Jedná se o výjimečnou situaci z pravidla, při níž může být tato licence udělena pouze soudem nebo Úřadem průmyslového vlastnictví ČR, a to vše za podmíněk, kdy dochází k ohrožení důležitého veřejného zájmu a z důvodu žádného nebo nedostatečného nevyužívání takového práva ze strany jeho vlastníka. Tento licenční druh může být úplatného i bezúplatného charakteru⁴³. V odkazu na mezinárodní právo je nutné podotknout, že s touto situací je počítáno i v příslušném ustanovení Pařížské úmluvy.

⁴² HULMÁK a kol., Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář, Beck-online 2014, ISBN: 978-80-7400-287-8, (§2358 - str. 9)

⁴³ MALÝ, Josef. Obchod nehmotnými statky: patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky. Praha: C.H. Beck, 2002. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-320-5, str. 78

Dostupné také z:

<https://books.google.cz/books?id=m8pYfwIfvokC&pg=PA78&lpg=PA78&dq=z%C3%A1konn%C3%A1+nucen%C3%A1+licence&source=bl&ots=aiwlrUDwEE&sig=ACfU3U3z8-DG2cJacBtX8A0DBGYkSogVLA&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwiT4u6Hx5vhAhVKLFAKHfROCzEQ6AEwBnoEACQAQ#v=onepage&q=z%C3%A1konn%C3%A1%20a%20nucen%C3%A1%20licence&f=false>

2 Mezinárodní licenční smlouvy

2.1 Pojem mezinárodní licenční smlouvy

Mezinárodní licenční smlouvu chápeme jako právní vztah mezi jejími účastníky, kde na jedné straně poskytuje vlastník práva (poskytovatel) dané právo k nehmotnému statku tvořící předmět této smlouvy, a na straně druhé nabyvatel se zavazuje při splnění určitých podmínek nakládat s předmětem smlouvy, přičemž jedna ze stran je tzv. cizím prvkem. U tohoto typu kontraktu, jež bychom tedy definovali téměř zcela totožně jako licenční smlouvu, je pak jeden podstatný element navíc, a tím je tzv. cizí či přeshraniční prvek. To znamená, že ta či ona strana tohoto smluvního vztahu, tedy buď poskytovatel, nebo nabyvatel licence mají ať už místo bydliště nebo sídlo podnikatelské činnosti na území jiných států⁴⁴.

2.2 Přeshraniční/cizí prvek

Právě cizí prvek činí licenční smlouvu specifickou v mezinárodním měřítku. „*Mezinárodní prvek určuje zvláštní povahu soukromoprávních vztahů a odlišuje mezinárodní právo soukromé od vnitrostátního práva občanského, obchodního, pracovního a rodinného*“⁴⁵. Relevance přeshraničního prvku nemá význam jenom pouze k hmotněprávním normám, ale v případě řešení sporů i k těm procesněprávním.

2.3 Licenční smlouva v kontextu mezinárodního obchodu

Jak již bylo nastíněno, mezinárodní licenční smlouva je významným prostředkem, co by součást nejrůznějších mezinárodních obchodních aktivit, které v sobě obsahují několik typů transakcí potažmo kontraktů. V rámci vymezení tohoto tématu jsou však klíčové transakce týkající se především tvůrčí, vynálezecké či vědecké činnosti, neboť vedle typicky převáděného práva vlastnického k dané věci, kde původní vlastník či původní nositel práv vyplývající z této věci již nemůže těchto práv využívat nebo udělovat další povolení k nakládání s nimi, jsou zde i kontrakty zahrnující udělení práva (licence) nebo práv ve vztahu k určitému produktu tvůrčí činnosti, přičemž původní vlastník zůstává

⁴⁴ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 279

⁴⁵ ONDŘEJ, Jan. Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní. 5., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-506-7, str. 229

nadále vlastníkem a s věcí může dále disponovat⁴⁶. Z tohoto nám samozřejmě vychází podstatný princip mezinárodních licenčních smluv, tedy udělení licence, jejímž předmětem je nějaké právo k nehmotnému statku.

2.4 Pojem technologie a její registrace

S tímto mezinárodním smluvním typem jakožto obchodní transakcí je úzce spjat pojem „*technologie*“, jež je definována jako „*systematická a praktická aplikace technických znalostí, které jsou vyžadovány nebo jsou užitečné pro výrobu, aplikaci v technologickém procesu nebo výrobním procesu, nebo pro naplňování služeb*“⁴⁷ a která je v obecnějším pojetí předmětem této transakce.

Pro technologii jako takovou je důležitá existence právní ochrany, kterou je povětšinou především registrace v příslušném rejstříku, seznamu či databázi. Daná technologie musí samozřejmě splnit určité podmínky, aby mohla být registrována. Neregistrovaná „*technologie*“ je samozřejmě možná, ale dispozice s ní nebo právě udělení licence k ní v rámci kontraktu může představovat celou řadu rizik.

V tomto ohledu především narážím na registraci některých práv duševního vlastnictví. V českém právním prostředí je možno registrovat při splnění určitých podmínek např. průmyslová práva, ať už se jedná o patenty k vynálezům, zlepšovacím návrhům či průmyslové vzory, ochranné známky atd., a to u Úřadu průmyslového vlastnictví ČR. Na evropské úrovni pak v této oblasti působí především instituce zvaná Evropský patentový úřad.

2.5 Podobnost s jinými typy smluv

Přestože je tento smluvní typ poměrně specifickým, lze u něho vnímat jistou paralelu s jinými druhy smluv, jako např. s nájemní smlouvou nebo pachtem, proto je také v rámci českého práva řazeno systematicky mezi relativní majetková práva. Nutno podotknout že nejen z historického aspektu z nájmu vychází. Podstatu při srovnání s nájemní smlouvou totiž vnímáme v tom, že na nabyvatele licence jakožto smluvní stranu nepřechází vlastnické právo k danému nehmotnému statku, tedy stejně jako na nájemce

⁴⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 474

⁴⁷ Tamtéž

nepřechází vlastnické právo pronajímatele k dané věci, a to vše pochopitelně za protiplnění, neboť nabyvateli licence/ nájemci bytu je umožněno užívání práva k nehmotnému statku/ věci. Z výše uvedeného plyne, že se tedy zjednodušeně jedná o „*pronájem nehmotného statku*“⁴⁸. Vedle pronájmu je samozřejmě možné, aby právo duševního vlastnictví stejně jako movité věci bylo převedeno na jinou osobu, a to za pomoci právě kupní smlouvy.

Posouzení podobnosti s jiným typem smluv nemá ovšem jenom aspekt teoretický, ale i praktický, neboť některé právní řády přímo licenční smlouvu neupravují v rámci svého vlastního závazkového práva. V první řadě je označována jako smlouva *sui generis* a nad tím v celé řadě názorů převažuje v mezinárodním obchodě shoda, nicméně bývá také velmi často připodobňována právě ke kupní, nájemní, leasingové či smíšené smlouvě⁴⁹.

2.6 Mezinárodní licenční smlouva jako součást jiných obchodních transakcí

Tento smluvní typ nebývá uzavírán pouze samostatně, ale velmi často také s dalšími typy transakcí v rámci mezinárodního obchodu, a tím může být např. franchising nebo distributorství či prodej a nákup zboží, neboť k nim ze své povahy má velmi blízko.

2.6.1 Mezinárodní franchisová smlouva

Mezinárodní licenční smlouva bývá v první řadě součástí tzv. mezinárodního franchisingu jakožto smíšeného smluvního typu. Mezinárodní franchisovou smlouvu chápeme jako „*právní poměr mezi smluvními stranami sídlícími (podnikajícími) v různých státech, kdy předmětem této smlouvy je závazek poskytovatele franchisy poskytnout provozovateli franchisy užívání obchodní firmy, ochranné známky nebo jiného označení v rámci poskytovatelova konceptu, a to bez majetkového propojení a bez jiné právní vazby než franchisové smlouvy*“⁵⁰.

⁴⁸ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

⁴⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 478

⁵⁰ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 205

2.6.1.1 Pojem franchisingu

Samotný pojem „*franchise*“ pocházející z anglického jazyka konkrétně z amerického prostředí, znamená udělit povolení k prodeji produktů nebo poskytování služeb v určité oblasti. Na jedné straně stojí poskytovatel neboli tzv. *franchisor* poskytující dané právo a na druhé straně naopak provozovatel - tzv. *franchisant*, který se zavazuje vykonávat obchodní činnost dle záměru poskytovatele a současně s tím je franchisant povinen hradit za využívání franchisového konceptu franchisové poplatky.

2.6.1.2 Komparace s mezinárodní licenční smlouvou

Z výše popsané definice bychom mezinárodní licenční smlouvu v rámci té franchisové označili jako jednu z dílčích částí celého tohoto komplexu převáděných práv, tudíž mezinárodní franšiza přesahuje svým rozsahem pomyslný rámec mezinárodní licence. Licenční smlouva respektive její ujednání se tedy týkají části poskytovaných průmyslových práv ze strany franchisora, přičemž nejčastěji se jedná o ochrannou známku, a také poskytovaného know-how. Tyto složky tvoří součást tzv. *franchisového konceptu* převáděného touto smlouvou jako celek a který kromě jiných tedy obsahuje také právo na prodej zboží nebo služeb, výrobní postupy apod. Tento koncept jakožto souhrn převáděných jednotlivých práv by měl být jednoznačně specifikován, aby bylo dosaženo účelu smlouvy.

2.6.1.3 Druhy franchisingu

Dle obsahu smlouvy o franchisingu rozlišujeme několik druhů franšíz lišících se samozřejmě i co do obsahu poskytovaných práv k duševnímu vlastnictví. Jedná se o franchising v oblasti služeb, výrobní franchising a také prodejní neboli distribuční franchising⁵¹. Dle vymezených práv a povinností lze franchisovou smlouvu dělit také na tzv. měkkou franchisu a tzv. tvrdou franchisu⁵².

2.6.1.4 Právní úprava mezinárodní franchisingové smlouvy

Co se týká její přímé právní úpravy, není nikde právně upravena ve smyslu vícestranné mezinárodní smlouvy. Stejně jako v případě mezinárodní licenční smlouvy se

⁵¹ Dostupné z: <https://franchising.cz/abc-franchisingu/6/druhy-franchisingu/>

⁵² POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 207

dá nepřímou vycházet z tzv. právních příruček obsahujících návody ohledně franchisingu, které jsou vydávány různými mezinárodními organizacemi působícími v této sféře mezinárodního obchodu. Kolizní problematika je pak upravena v rámci Evropské unie nařízením – Řím I, kde je blíže specifikováno rozhodné právo. V českém právním řádu řadíme franchisovou smlouvu do režimu občanského zákoníku, avšak na rozdíl od smlouvy licenční kvalifikujeme tento smíšený smluvní typ jakožto smlouvu nepojmenovanou neboli inominátní, tudíž ji občanský zákoník dále blíže nespecifikuje.

2.6.2 Mezinárodní distributorská smlouva

Další transakcí, jejíž součástí může být tvořena mezinárodní licenční smlouvou, je tzv. mezinárodní distributorská smlouva neboli smlouva o výhradním prodeji. Na základě této smlouvy vzniká mezi jejími účastníky právní vztah, jehož předmětem je za předem sjednaných podmínek na vymezeném teritoriu řízená distribuce výrobků ze strany distributora pro dodavatele, zároveň stejně jako u každé smlouvy s mezinárodním prvkem, bydliště či sídlo podnikání mají obě strany na území různých států.

Hlavním důvodem uzavírání této transakce je např. stejně jako u franchisingové smlouvy především kombinace znalosti nákupních a prodejních mechanismů, jimiž disponuje jedna strana, naopak kreativními schopnostmi zase strana druhá, přičemž obě vychází z určitého obchodního jména, obchodní známky a také ze znalosti místního prostředí. Podobně jako mezinárodní smlouva licenční vykazuje distributorská smlouva také znaky kupní smlouvy či smlouvy o obchodním zastoupení.

2.6.2.1 Pojem distributorství

Pojmem distributorství vycházejíc z anglického slova *distribution*, „rozumíme obchodní operace, v rámci nichž se strany zavazují k pravidelnému odběru zboží (na základě rámcové kupní smlouvy) a zároveň k určité organizaci prodeje, vytváření specializované obchodní sítě, prezentaci zboží určitým společným způsobem apod.“⁵³ Děje se tak v rámci třístupňového obchodního schématu, který na prvním místě tvoří samostatné distributorské smlouvy neboli zmíněné tzv. rámcové smlouvy, upravující práva a povinnosti smluvních stran do budoucna, kde se předpokládá obchodní vztah

⁵³ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 203

dlouhodobějšího charakteru. Další částí jsou pak kupní smlouvy s distributorem a v poslední řadě se jedná o kupní smlouvy mezi distributorem a odběrateli⁵⁴.

2.6.2.2 Právní úprava mezinárodní distributorské smlouvy

Co do národní právní úpravy je distributorská smlouva vymezena v občanském zákoníku, ale pouze v rámci inominátních neboli nepojmenovaných smluv, tudíž se řídí obecnými ustanoveními týkající se závazků. Dále by sem mohly spadat také jednotlivé speciální právní předpisy např. jako zákon o ochranných známkách a další předpisy týkající se práv k nehmotným statkům, či zákon o ochraně hospodářské soutěže.

Jednotné vymezení této transakce bychom opět podobně jako u těch předchozích hledali marně. Neformálními formulačními pomůckami pro mezinárodní distributorství jsou opět několikrát zmiňované právní návody, které vydávají dané mezinárodní organizace. Právní úpravu kolizního charakteru bychom v rámci EU stejně jako u smlouvy licenční či franchisingové hledali opět v nařízení Řím I. Co se mezinárodního prostoru týká, na dílčí kupní smlouvy v rámci distributorských transakcí se dá aplikovat i Vídeňská úmluva o mezinárodní koupi zboží.

2.7 Právní úprava mezinárodních licenčních smluv – přímá úprava

2.7.1 Soukromoprávní úprava

Jak už bylo předem nastíněno, dodnes není možno v žádné z několika multilaterálních mezinárodních smluv nalézt samostatně upravenou mezinárodní licenční smlouvu jakožto zvláštní smluvní typ. V rámci přímé právní úpravy mezinárodních licencí jsou klíčové následující mezinárodní smlouvy:

- *Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví* (č. 64/1975 Sb.),
- *Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek* (č. 65/1975 Sb. ve znění č. 78/1985),
- *Smlouva o patentové spolupráci* (č. 296/1991 Sb.),
- *Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží* (č. 64/1963 Sb.),

⁵⁴ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 204

- *Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek* (č. 248/1996 Sb.),
- *Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO)* (č. 69/1975 Sb. ve znění č. 80/1985 Sb.),
- *Smlouva o známkovém právu (TLT)* (č. 199/1996 Sb.),
- *Smlouva o patentové spolupráci (PCT)* (č. 296/1991 Sb., posl. změna č. 29/2016 Sb. m. s.),
- *Prováděcí předpis ke Smlouvě o patentové spolupráci (PCT)* (č. 296/1991 Sb., posl. změna č. 29/2016 Sb. m. s.),
- *Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu* (č. 67/1975 Sb. ve znění č. 79/1985 Sb.),
- *Úmluva o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva)* (č. 86/2007 Sb. m. s.),
- *Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS)* (č. 191/1995 Sb.),
- *Dohoda o Visegrádském patentovém institutu* (č. 61/2015 Sb. m. s.)⁵⁵.

2.7.1.1 Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví

Mezi jeden z nejpodstatnějších mezinárodněprávních pramenů, o kterém bych v krátkosti rád pojednal, patří jednoznačně v nadpise vymezená mezinárodní smlouva, také nazývána jako tzv. **Pařížská unijní úmluva**, neboť země zavázané touto smlouvou tvoří tzv. **Unii na ochranu průmyslového vlastnictví**⁵⁶. V prvním znění byla uzavřena již v roce 1884 v Paříži a je tvořena více než stem členských států, nutno podotknout, že tehdejší Československo k ní přistoupilo až v roce 1967 v rámci Stockholmské revize a samostatná Česká republika v roce 1993. V roce 1967, v němž došlo k zatím poslední

⁵⁵ HULMÁK a kol., Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář, Beck-online 2014, ISBN: 978-80-7400-287-8, (§2358 - str. 6)
a také POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 209

⁵⁶ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/parizska-umluva-na-ochranu-prumysloveho-vlastnictvi-4030.html?mail>

revizi Pařížské úmluvy, byla také založena Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) sídlící v Ženevě, do jejíž působnosti a správy tato úmluva patří⁵⁷. Jejím předmětem je kromě ochrany práv k nehmotným statkům konkrétně práv průmyslových, také ochrana před nekalou soutěží a její potlačování (čl. 1 a čl. 10 bis Úmluvy).

Z kompletního výčtu práv duševního vlastnictví upravuje Pařížská úmluva zejména práva průmyslová, tudíž předmětem jsou hlavně patenty, vynálezy, užité a průmyslové vzory apod. Její postavení je založeno na čtyřech zásadách, jimiž jsou: národní režim cizinců ve smluvních státech (čl. 2 Úmluvy), tzv. unijní priorita (čl. 4 a násl. Úmluvy), přímé normy bezprostředně aplikovatelné do jednotlivých národních právních řádů a zřízení státní instituce jakožto administrativního prvku (čl. 12 Úmluvy)⁵⁸. V České republice působí v této oblasti Úřad průmyslového vlastnictví ČR jakožto ústřední orgán státní správy.

První ze zásad vyjadřuje úmysl zacházet v případě jakéhokoliv členského státu Unie ve smyslu ochrany daného práva s cizími státními příslušníky stejně jako se svými vlastními občany. Tento princip je nazýván také jako tzv. *asimilační režim*⁵⁹. Druhou zásadu tvořící tzv. unijní priorita je velmi významným prvkem, neboť jejím důsledkem je překonání územního principu při podání přihlášky k zapsání patentu. „*Přihlašovatel po podání přihlášky k průmyslové ochraně ve kterékoli z unijních zemí získává přednostní právo podat během unijní priority tutéž přihlášku v ostatních zemích*“⁶⁰. Délka doby ochrany se liší dle jednotlivých průmyslových práv, u patentů trvá 12 let, u průmyslových vzorů a ochranných známek pak 6 měsíců.

2.7.1.2 Další právní prameny

Vedle těchto významných mezinárodních právních pramenů upravující kromě mezinárodních licencí i další práva duševního vlastnictví existují také tzv. právní příručky, které jsou vydávány důležitými mezinárodními organizacemi prostřednictvím svých orgánů k tomu určených. Mezi tyto organizace/orgány patří např. Evropská hospodářská

⁵⁷ Dostupné z: <https://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/mezinarodni-smlouvy-spravovane-wipo.html>

⁵⁸ Dostupné z: <http://pravo-cz.studentske.cz/2008/11/pask-unijn-mluva.html>

⁵⁹ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/parizska-umluva-na-ochranu-prumysloveho-vlastnictvi-4030.html?mail>

⁶⁰ Dostupné z: <http://www.patent-sky.com/patent/mezinarodni-smlouvy/paris-convention/>

komise (EHK) spadající pod OSN, dále Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (UNIDO), Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO), nebo také Mezinárodní obchodní komora v Paříži (ICC). Tyto právní příručky obsahují návod, pomocí něhož se má postupovat v případech sjednávání mezinárodních licenčních smluv, hlavním účelem je tedy pomoc vyhnout se případným problémům v rámci procesu jejich tvorby. Mezi nejdůležitější právní návody řadíme:

- *Licenční příručku pro rozvojové země (Licensing Guide for Developing Countries)*, kterou vydalo WIPO
- *Pravidla pro posuzování smluv o převodu technologií (Guidelines for Evaluation of Transfer of Technology Agreements)*, vydaná UNIDO
- *Návod pro sestavování kontraktů o mezinárodním převodu know-how ve strojírenském průmyslu (Guide for Use in Drawing Up Contracts Relating to the International Transfer of Know-how in the Engineering Industry)*, vydaný EHK
- *Vzorovou licenci ICC mezinárodní ochranné známky (ICC Model International Trademark License)*⁶¹

Důležité je zmínit, že na mezinárodním poli je dále i celá řada mnohostranných mezinárodních smluv, ve kterých není ovšem Česká republika jednou ze smluvních stran. Demonstrativně se jedná zejména o Haagskou dohodu o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů (1925), Ženevský akt k Haagské dohodě o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů (1999), dále Smlouvy o patentovém právu (PLT) (2000) a Singapurské smlouvy o známkovém právu (STLT) (2006)⁶².

2.7.1.3 Unijní úprava

Z hlediska práva Evropské unie tu máme také hned několik unijních předpisů upravujících oblast práv duševního vlastnictví, hovoříme především o těchto předpisech:

- **nařízení Rady ES č. 207/2009, o ochranné známce Společenství,**

⁶¹ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 280

a také ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 479

⁶² POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 210

- **nařízení Rady ES č. 6/2002, o (průmyslových) vzorech Společenství,**
- **nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 1257/2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany**
- **nařízení Rady EHS č. 1768/1992, o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro léčivé přípravky a dalších⁶³.**

Dle ustanovení čl. 22 prvního zde vyjmenovaného nařízení může být pro všechny výrobky či služby předmětem licence pouze zapsaná ochranná známka, přičemž licence je buď výlučná, nebo nevýlučná. Teritoriálně se může tato ochranná známka vymežit v části nebo v celém prostoru Společenství.

2.7.2 Veřejnoprávní regulace

S právní úpravou soukromoprávního povahy v oblasti mezinárodních licenčních smluv existuje současně s ní v jisté míře i ta veřejnoprávní. Zájem každého státu zde spočívá zejména buď v poskytnutí ochrany určitému právu, anebo v jakémkoliv obchodním styku, který se ho dotýká a kde jsou práva duševního vlastnictví jejím předmětem. V rámci tohoto hlediska můžeme právní normy rozdělit do dvou kategorií.

2.7.2.1 Normy chránící práva vlastníka

Prvními z nich jsou, jak již bylo naznačeno **normy chránící práva vlastníka⁶⁴**. V této oblasti disponují stále důležitým významem již zmiňované mezinárodní smlouvy, které mají přece jenom větší teritoriální působnost než jednotlivé právní úpravy dotyčných států, a to konkrétně dohoda TRIPS (*Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights*) spravována Světovou obchodní organizací, kterou je Česká republika součástí, stejně jako je členem Světové organizace duševního vlastnictví. Dále jimi jsou také výše zmiňované smlouvy jako Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví, Smlouva o patentové spolupráci nebo Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek, dále např. Úmluva o udělování evropských patentů či Lisabonská

⁶³ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 210

⁶⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 480

dohoda na ochranu označení původu a jejich mezinárodním zápisu, z evropského práva pak také zejména nařízení Rady ES o známce Společenství (č.40/94), tudíž i na poli Evropské unie se vyskytuje v této kategorii norem široká právní úprava práv autorských, průmyslových a dalších jim příbuzných.

2.7.2.2 Normy zasahující nebo omezující smluvní obsah

Druhou kategorií norem jsou takové **normy, které daný stát využívá k zásahu a omezení obsahu** nejenom smluv licenčních. Stát se tak zároveň snaží zasáhnout do oblasti nejenom ekonomické, ale i politické, k čemuž dochází vytvářením podmínek nástroji ať už právními, obchodními či technickými. Pokud se v předešlých odstavcích pomyslně rozdělovaly státy na vyspělé a rozvojové, zde je spatřován jeden z rozdílů, neboť ekonomicky a průmyslově vyspělé státy tak budou činit v případě převodu technologie v oblasti práva hospodářské soutěže, kde se bude kontrolovat, zda jsou ze strany příslušných subjektů dodržovány právní předpisy v této sféře, tím je zajišťována samozřejmě ochrana soutěžního prostředí mezi podnikatelskými subjekty.

Tyto zásahy či dohled ze strany příslušných orgánů se neděje jenom v rámci národního zájmu pomocí tzv. antitrustových zákonů, ale v případě Evropské unie i na jejím území a zejména unijní právo na to reaguje celou řadou právních předpisů. Právě uzavření případné výlučné (exkluzivní) licenční smlouvy, která by měla omezující ujednání jak pro poskytovatele tak nabyvatele licence, by bylo dle míry závažnosti v rozporu s příslušným článkem Smlouvy o fungování Evropské Unie (čl. 101), týkající se zakázaných dohod a zneužití dominantního postavení na trhu⁶⁵.

Současně s touto normotvorbou upravující ochranu trhu nebo převod technologií existují i normy disponující omezením bezpečnostního charakteru. V této oblasti pro členské státy působí významná vládní organizace NATO, nejvýznamnějším dokumentem je pak tzv. Wassenarské ujednání (*The Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies*) z roku 1995. Toto ujednání se

⁶⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 481

týká vývozních kontrol konvenčních zbraní a zboží a technologií dvojího užití používaných zejména v oblasti průmyslu⁶⁶.

2.8 Kolizní úprava

V obecné rovině může vyvstat problém z pohledu některých států v pojetí zařazení mezinárodní licenční smlouvy ve smyslu na jedné straně možnosti pro smluvní strany si zvolit právo země, kterým se bude daná smlouva řídit, tudíž hovoříme o rámci zařazení do smluvního/závazkového práva a na druhé straně teritoriální vymezenost a zároveň omezenost této smlouvy, která naopak značí nárokovost ochranného režimu ze strany státu. První z uvedených možností je typická pro vyspělé a rozvinuté státy, kde je tedy svoboda a neomezenost při volbě práva. Naproti tomu stanovení podmínek pro omezenost volby společně s pravomocí soudní moci je tvořen právní režim rozvojových zemí. Tato dvojkolejnost v přístupu přitom není problémem jenom mezinárodních licenčních smluv, ale i ostatních smluvních typů.

Existují ovšem i situace, při kterých je nutno využít náhradních možností řešení problémů, zejména pokud není zvoleno právo řídicí a upravující smlouvu, nebo by takové ujednání bylo neplatné. V tomto případě by jednou z možností mohlo být použití právního řádu takového státu, kde se nachází sídlo poskytovatele licence. V rámci druhé možnosti by pak bylo možné vycházet z užívání licence z hlediska jejího teritoria⁶⁷.

V konkrétním náhledu problematika kolizní právní úpravy mezinárodních licenčních smluv jakožto zvláštního smluvního typu není ani v zákonu č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“) ani v klíčovém evropském právním předpisu, kterým je **nařízení Řím I, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy** (č. 593/2008), nikde specificky řešena⁶⁸. Přesto lze konkrétně vycházet z této kolizní úpravy, tedy z Římské úmluvy, která představuje řešení při nakládání s předměty chráněnými právy duševního vlastnictví.

⁶⁶ Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/kontrola_exportu_zbrani/mezinarodni_s_poluprace/wassenaarske_ujednani.html

⁶⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 479

⁶⁸ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 280

Přestože se doporučuje pro případné budoucí neshody, spory či nejasnosti, si upravit volbu rozhodného práva již předem v mezinárodní licenční smlouvě, je zde díky neexistenci konkrétní úpravy tudíž celá řada možností pro smluvní strany, jak si určit ono rozhodné právo. *„Při výběru práva by však strany měly vždy zohlednit ustanovení tzv. nutně použitelných (imperativních) norem obsažených v právním řádu státu poskytovatele a nabyvatele licence, jakož i v právním řádu, ve kterém je licence využívána“*⁶⁹.

V Římské úmluvě je přímo stanoveno, že smlouva se řídí právem, které si strany zvolí, přičemž toto právo si mohou kdykoliv v průběhu smluvního vztahu strany změnit a určit si právo jiné. Dle dalšího ustanovení této úmluvy se smlouva řídí právem země, ve které má své obvyklé bydliště strana povinna poskytnout plnění charakteristické pro smlouvu, a to vše pokud nebylo zvoleno rozhodné právo.

⁶⁹ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 280

3 Náležitosti mezinárodní licenční smlouvy

Přestože se jakákoli smlouva v „konečné fázi“ posuzuje vždy podle svého obsahu, můžeme náležitosti mezinárodní licence vymežit jako souhrn typických znaků, které licenční smlouvu tvoří a bez kterých by ani vzniknout nemohla. Samozřejmě příslušná právní úprava jak ve formě zákonů ve vnitrostátním právu, tak ve formě mezinárodních smluv v přeshraničním styku, pak upravuje celou řadu obligatorních nebo naproti tomu fakultativních náležitostí, které musí/může daná smlouva obsahovat. Z obecného hlediska *„typickými obsahovými náležitostmi mezinárodní licenční smlouvy jsou:*

- a) určení práv duševního vlastnictví, k jejichž užívání je nabyvatel licence oprávněn;*
- b) vymezení rozsahu, doby trvání a druhu licence;*
- c) výše a forma úplaty za užívání předmětného nehmotného statku⁷⁰.*

3.1 Rozsah licence

Nejdříve je při sjednávání mezinárodní licenční smlouvy zapotřebí vymežit její danou licenci z hlediska rozsahu. Rozsahem v první řadě rozumíme její teritoriální využitelnost. V rámci druhého hlediska je pak rozsah licence chápán jako způsob jejího využití. Dále by bylo možné dosadit do rozsahu i okruh časový, tedy na jak dlouho je tento kontrakt uzavírán a okruh osobní.

3.1.1 Věcný rozsah

Věcným rozsahem jak již bylo řečeno, je vymezení předmětu licenční smlouvy co jejího způsobu. Předmětem může být pro připomenutí jedno či více práv k duševnímu vlastnictví. V rámci tohoto vymezení je předmět zapotřebí co nejpodrobněji specifikovat. Postup přesného popisu se bude lišit v zásadě co do jednotlivého typu práva k nehmotnému statku. Například, pokud bude předmět smlouvy tvořen zapsaným patentem či registrovanou ochrannou známkou, postačí při jejich upřesnění odkaz na jejich registrační číslo⁷¹.

⁷⁰ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 280

⁷¹ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

Dále je někdy vhodné vymežit, zda je možno disponovat s předmětem licence obecně nebo zda je určen jen pro konkrétní průmyslové odvětví. Předmět licence lze také vymežit jen pro určitou fázi „průmyslového“ procesu, jako např. výrobu nebo prodej zboží, distribuci nebo jiný identický způsob, v případě již zmíněných technologií, zda má licence sloužit k jejich vylepšení či novému designu⁷².

3.1.2 Místní rozsah

Místním rozsahem rozumíme vymezení teritoria, jinak řečeno geografické určení smluvního území, na kterém je nabyvatel oprávněn využívat daný předmět licence. Zeměpisné omezení je bezpochyby velmi důležitou náležitostí licenční smlouvy. Ze slova „omezení“ nepřímou plyne, že platnost licence lze vymežit jak v pozitivním, tak negativním slova smyslu. V prvním případě se tak bude uzavírat smlouva s platností pro území určitého či určitých států. Ve druhém případě naopak bude vymezení určitého teritoria z okruhu platnosti vyznačeno slovním spojením „s výjimkou“⁷³.

Do geografického vymezení nám také za situace, kdy v rámci věcného rozsahu je možno nakládat s předmětem licence jenom při určité obchodní/průmyslové aktivitě, může právě věcné hledisko zasáhnout, a to takovým způsobem, že např. výroba produktu, kterým je předmětem licence, může být určena pro jeden stát a prodej téhož produktu následně určen pro jiný stát nebo několik dalších států. V územním vymezení je také možné, kromě ujednání upřesnění vztahů mezi poskytovatelem a nabyvatelem, vymežit popřípadě vztahy mezi nabyvatelem a třetími osobami.

Pro zajímavost, při pohledu do české právní úpravy tedy občanského zákoníku již není obligatorní náležitostí licenční smlouvy vymežit územní rozsah licence, na rozdíl od předchozí derogované právní úpravy – obchodního zákoníku, který přímo ve svém úvodním ustanovení definujícím licenční smlouvu stanovil, že sjednán musí být jak rozsah co do předmětu, tak co do území.

⁷² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 483

⁷³ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licenncni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

3.1.3 Časový rozsah

Základní vymezení u sjednání doby platnosti licenční smlouvy představuje rozdělení na dobu určitou a dobu neurčitou. Při určení na dobu určitou se tak zpravidla děje vymezením v řádu roku či několika let. Ovšem pokud je předmětem registrované právo k nehmotnému statku (např. patentovaný vynález), je časový horizont smlouvy závislý na délce trvání takovéto ochrany, tudíž existence právní ochrany u předmětu licence je podmínkou pro existenci samotné licenční smlouvy. Buď je tedy za doby určité, smlouva uzavírána po stejný časový úsek jako trvá ochrana jejího předmětu, nebo je možno i po dobu kratší.

Uzavření smlouvy, jejímž předmětem by bylo takovéto právo bez jakékoliv právní ochrany, je sice teoreticky možné, nicméně ve svém důsledku by to neznamenal pro nabyvatele ať už širší či užší exkluzivitu, neboť by toto právo případnou absencí registrace, či jejím skončením, se stalo obecně dostupné. Pro samotnou platnost smlouvy je tedy důležitým milníkem právě chvíle, kdy dojde ke skončení právní ochrany⁷⁴.

3.1.4 Osobní rozsah – smluvní strany

Před tím, než si určíme jednotlivá práva a povinnosti stran v licenční smlouvě, jejichž úprava je pro tento smluvní vztah klíčová, je důležité strany náležitě pojmenovat. Toho, kdo poskytuje licenci k užívání práva duševního vlastnictví, označujeme jako „*licenciář*“. Ten kdo naopak nabývá danou licenci k využívání takovéhoto práva, se označuje jako „*licenciát*“⁷⁵.

Za předpokladu, že by oběma účastníky licenční smlouvy byly právnické osoby a zpravidla v obchodním styku se tak děje, je nutné při jejich vymezení uvést zejména jejich název, sídlo včetně státní příslušnosti, dále IČ a osobu jednající za danou právnickou osobu, přičemž dále by se ve smlouvě užívalo výše zmíněných označení stran či klasického označení – poskytovatel a nabyvatel/nositel licence⁷⁶.

⁷⁴ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

⁷⁵ KUCERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 279

⁷⁶ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

3.2 Práva a povinnosti smluvních stran

3.2.1 Povinnost poskytovatele licence

Mezi jednu ze základních povinností licenciáře patří povinnost „*strpět využívání předmětu licence jejím nabyvatelem*“⁷⁷. Společně s tím je povinen poskytnout nabyvateli součinnost ohledně poskytovaného nehmotného statku, a dát mu tak možnost ho řádně užívat, jinak řečeno, nabyvateli musí být zajištěn ničím nerušený výkon práv z předmětu této smlouvy. Obecně bývá v mezinárodních licenčních smlouvách ustanovováno, že povinnost již výše zmíněné součinnosti musí vždy odpovídat rozsahu potřebnému k řádnému využívání poskytované licence.

Aby mohl licenciát svá práva řádně vykonávat, je třeba mu v tomto ohledu k tomu poskytnout nezbytné informace a pomoc, jako např. konkrétní dokumentaci technického či jiného charakteru, nebo know-how atd., to vše týkající se daného předmětu licence. Dále sem v tomto směru můžeme zahrnout kromě např. předložení technických nákrešů, také předání určitých zkušeností nebo zaškolení zaměstnanců spadajících pod nabyvatele licence⁷⁸. V návaznosti na předešlé povinnosti je také poskytovatel licence odpovědný za to, že po dobu trvání kontraktu zde musí být a trvat existence ochrany daného nehmotného statku.

3.2.2 Povinnosti nabyvatele licence - mezinárodní licenční odměna

Základní povinností licenciáta je úhrada/hrazení licenční odměny, popřípadě poskytnutí plnění jiné povahy, neboť je za úplatu oprávněn užívat předmět licence v mezích sjednaných podmínek. Toto plnění neboli odměnu za užívání předmětu licence, která představuje jednu ze základních povinností ze strany nabyvatele, nazýváme jako „*licenční odměna*“. V obecném pojetí může být platba licenčních poplatků členěna z hlediska jejich pravidelnosti buď jednorázová či opakovaná, přičemž jejich výše může býti závislá např. na míře využitelnosti patentu.

⁷⁷ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 212

⁷⁸ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právníké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 281

Jako protiplnění může být také využíváno např. dodání zboží, popřípadě poskytnutí služeb. Součástí ujednání v mezinárodní licenční smlouvě může být také výměna určitých informací navzájem mezi smluvními stranami, typicky např. know-how za společným účelem dosáhnout vývoje nových technologií.

3.3 Jednotlivé způsoby platby

Možnosti způsobů platby licenční odměny vymezuje jedna z výše vyjmenovaných tzv. právních příruček, konkrétně vytvořená Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO), která obsahuje nejfrekventovanější druhy plateb. Důležité je poznamenat, že jednotlivé pojmy těchto plateb mohou být i díky své cizojazyčnosti vykládány v různých situacích jinak. Zároveň v různých právních řádech jednotlivých států nemusí být vždy některý ze způsobů níže vyčtených plateb právně upraven, tudíž nemusí být legální.

3.3.1 Lump sum payment

V první řadě se jedná o již zmiňovanou „*lump sum payment*“ – **paušální jednorázově placený poplatek**⁷⁹ spočívající v dopředu vypočítané částce, která může kromě jednorázového způsobu platby být hrazena i pomocí splátek. Výše těchto splátek se může odvíjet od ekonomické stránky věci či od poskytnutí dalších potřebných informací technického charakteru.

3.3.2 Royalties

Pro další způsob používáme termín „*royalties*“ nebo také „*royalty payment*“ – **běžné licenční poplatky**. Jedná se o poplatky, které „*představují později kalkulovanou platbu, jejíž výše je určena k ekonomickému užitku či výsledku*“⁸⁰, přičemž co do různých právních úprav toto může být jediný legální způsob vymezení platby. Jinak řečeno, tento platební způsob pravidelně se opakujících plateb je odvislý od míry, ve které dochází k využívání předmětu licence, popřípadě jakou výtěžností z ní licenciát disponuje. Určení její výše může probíhat třemi následujícími způsoby, a to hrubou prodejní cenou (tzv.

⁷⁹ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 213

⁸⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 485

gross selling price), čistou prodejní cenou (tzv. *nett selling price*) a tržní prodejní cenou (tzv. *fair market price*)⁸¹.

V rámci vymezení první zmiňované ceny jsou zahrnuty i komponenty nepatřící do samotné licence, u ceny druhé zase naopak aspekty vázané přímo k dané licenci. Nejčastěji je však využívána poslední z nich - tržní prodejní cena, ta ve svém důsledku má velký vliv na to, aby nabyvatel licence neprodával dané zboží za nepřiměřeně nízké ceny třetím osobám.

3.3.3 Minimum royalties

Dalším způsobem platby licenční odměny sjednaným ve smlouvě, zpravidla při dohodnuté výhradní licenci, mohou být tzv. **minimální licenční poplatky** neboli „*minimum royalties*“. Oproti běžným licenčním poplatkům má tento způsob charakter pevně ujednané částky, která není závislá v daném období na dosažené výši při rozsahu licenční výroby.

3.3.4 Fees

V neposlední řadě zde máme tzv. „*fees*“ znamenající náhradu odborníkům v technických, ale i dalších oblastech za poskytnuté služby. Z povahy věci je proto nazýváme také jako **platby za technickou pomoc**⁸². Děje se tak ve formě určité fixované částky odvíjející se jednotlivě od osoby a jejího poskytnutého času, přičemž je nutno podotknout, že jejich platba je prováděna samotně a nevztahují se přímo k předmětu, k němuž je licence udělována.

3.3.5 Další platební způsoby

Nedílnou součástí licenčního poplatku v rámci ujednání mezinárodní licenční smlouvy jsou také tzv. **nepřímé platby**. Jsou jimi další jiné úhrady, které má nabyvatel povinnost hradit poskytovateli licence současně s těmi hlavními/ přímými. Mezi ně patří např. „*úhrady za udržování patentů a ochranných známek, za komponenty a substance*

⁸¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 485

⁸² POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 213

v rámci takzvaných povinných odběrů, za substance léčiv, přínosy ze zlepšení licencovaných technologií apod.“⁸³

3.4 Další ujednání týkající se poplatků

Na samotnou povinnost placení licenčních poplatků mohou být navázána další ustanovení charakteristická nejenom pro smlouvu licenční. Jsou jimi typicky ustanovení zahrnující platby úroků z prodlení, smluvní pokuty, penále, možnosti odstoupení od smlouvy včetně jejich formulace. Spolu s těmito ujednáními jsou podstatnou součástí také platební podmínky, jež upravují hlavně místo, způsob a čas hrazení licenčních poplatků a jsou vázané přímo na výše specifikovanou povinnost platby. Charakter platebních podmínek je samozřejmě vždy odvislý od stanoveného způsobu platby, tedy zda si strany sjednají platby jednorázově či opakovaně.

Vedle toho zde máme i další povinnosti týkající se poplatků, tentokrát za udržování právní ochrany, např. u zapsaného patentu či u registrace ochranných známek, dále poplatky okolo know-how ve smyslu jeho dalšího nepředávání, zvláště evidovaného účetnictví při licenční výrobě nebo také kontroly poskytovatelem licence, atd.⁸⁴

3.5 Uchování tajemství

Další povinnost nabyvatele licence se týká utajení určitých informací, neboť je tato smluvní strana zavázána zachováním mlčenlivosti o všech skutečnostech, tedy hlavně o všech důvěrných informacích, které jí byly sděleny v souvislosti s poskytnutím licence. Tato povinnost trvá nejen za dobu trvání tohoto kontraktu, ale také přetrvává po jeho skončení i nadále. Uchování tajemství může být rovněž zohledněno v rámci poplatkové povinnosti.

Stejně jako u ostatních náležitostí, problematika okolo ochrany utajených informací by měla být ve smlouvě co nejpřesněji vymezena, přičemž nejcitlivější převáděnou licenci je licence, jejímž předmětem je know-how. Na jedné straně jak už bylo naznačeno, je zájem poskytovatele obdržet za poskytnutí licence odměnu a takovéto informace předat nabyvateli až v okamžiku po uzavření smlouvy. Vedle poskytovatele na druhé straně stojí

⁸³ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 214

⁸⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, 486

nabyvatel, který má zase naopak zájem vědět předem, jaký význam by pro něj mělo uzavření této smlouvy, je to především on, pro něhož je dopředu důležitá co nejbližší specifikace předmětu a všech informací se jeho týkajících.

Těmto problémům, které mohou okolo uchování tajemství vyvstat, lze preventivně předcházet pomocí tzv. rámcové předběžné smlouvy⁸⁵, kde se strany zavazují k uchování tajemství, ohledně informací souvisejících s předmětem licence. Ujednání této předběžné smlouvy zajišťující ochranu takovýchto údajů, může být zakomponováno v rámci samotné licenční smlouvy.

S tím bezprostředně souvisí i další závazek, a tím je povinnost utajení na straně licenciáta ohledně veškerých podkladů jemu svěřených poskytovatelem před třetími osobami. Je zde totiž možnost dispozitivně sjednat nabyvateli licence povinnost spočívající v možnosti dohledu ze strany licenciáře, jakým způsobem je s předmětem licence nakládáno.

3.6 Struktura mezinárodní licenční smlouvy

Samotná struktura licenční smlouvy je tvořena následujícími částmi:

Úvod

Definice

Samotné povolení

Poplatky

Prohlášení a záruky

Lhůty a časová omezení

Převod

Různé pojmy

⁸⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 483

*Podpisy*⁸⁶

Následně se zkráceně zaměřím na některé z částí struktury licenční smlouvy. V **úvodu** neboli **preambuli** se nachází zpravidla účel smlouvy a určení základních vztahů ke smlouvě.

Definicemi rozumíme specifikaci obou smluvních stran, tedy poskytovatele, nabyvatele a předmětu licence, nikoliv specifikace technického charakteru.

V části **samotné povolení**, jak již z názvu vyplývá, by mělo zaznít svolení ze strany poskytovatele k užívání předmětu licence ze strany nabyvatele. Do této části lze určitě zařadit i teritoriální vymezení licenční smlouvy.

Jak již bylo řečeno, stanovení **poplatků** patří jednoznačně jedna z nejdůležitějších částí tohoto kontraktu současně s určením času splatnosti, přičemž poplatky mohou být stanoveny jak výší určité částky, tak způsobem jejich výpočtu.

Část pod názvem **lhůty a časové omezení** nám specifikuje vymezení platnosti této smlouvy. Jiná nutnost časového vymezení bude v případě patentu a jiná např. u ochranné známky, neboť v prvním případě oproti tomu druhému, musí býti brána v úvahu kromě platnosti samotné licenční smlouvy i doba ochrany samotného patentu, který by měl být po dobu kontraktu samozřejmě také platný.

Dalším relativně důležitým bodem je ujednání o **převodu**, které se týká možnosti převedení licence na jinou osobu, tudíž tato část může v sobě zahrnovat i ujednání o možnosti udělení sublicence.

Různé pojmy jsou nepochybně spíše fakultativním bodem licenční smlouvy, nicméně je jich použito při definici a upřesnění dalších pojmů, které jsou nějakým způsobem signifikantní pro smlouvu a nelze je zahrnout v rámci jiné části.

Poslední část struktury nejenom licenční, ale každé smlouvy, by měla být tvořena **podpisy** „zúčastněných“ stran⁸⁷.

⁸⁶ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

⁸⁷ Tamtéž

3.7 Terminologie a definice smluvních ustanovení

V přeshraničním obchodním styku je obzvláště podstatné použití správných definic a pojmů. V první řadě by jejich závislost mohla vycházet především z terminologie, jíž užívá právní řád, podle kterého se má daná mezinárodní licenční smlouva řídit, přičemž v daném případě by všechny termíny a definice užívané napříč celým smluvním dokumentem měly mít vymezení již v úvodu smlouvy. Tato systematika vychází ze smluvního práva angloamerického právního systému. Význam definic může také naopak vycházet z výběru několika významových a výkladových možností v rámci jednotlivých pojmů⁸⁸.

Odpovědí na otázku, proč tak činit, je z mnoha důvodů. Tím prvním, který zde byl již výše zmíněn, je různorodost výkladu jednotlivých termínů nejenom co do každých národních právních řádů, ale především co do odlišných právních odvětví. Dalším důvodem může být, že některé právní řády přinášejí vymezení pouze velmi povrchně jen ve formě obecných ustanovení. Ve svém důsledku mohou způsobit nesnáze i rozdíly ve svých vlastních jazycích, kterými smluvní strany mluví, a to může být v neposlední řadě i další důvod.

Klíčovými pojmy, které je třeba definovat, jsou termíny zejména jako „smluvní strany“, „patent“, „vynález“, „licence“, „technologie“, „výrobek“, „ochranná známka“, „technické informace“, dále hlavně jak bylo řečeno jednotlivé způsoby plateb licenčních poplatků a jejich druhy atd. Právě k platbám a jejich způsobům se vážou různé vzájemně se kombinující pojmy vycházející přímo z anglického jazyka jako např. „*remuneration*“, „*compensation*“, „*income*“, „*return*“ apod.⁸⁹ Všech těchto a dalších pojmů by mělo být ve všech ustanoveních smlouvy užíváno jednotně.

3.8 Skončení platnosti mezinárodní licenční smlouvy

Jedná se o okolnosti, při nichž dochází k zániku platnosti smlouvy. Dělíme je obvykle na řádné a mimořádné. Licenční smlouva typicky pozbývá platnosti za situace, kdy dojde k uplynutí doby, na kterou je sjednána, z časového hlediska tedy pokud je

⁸⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 482,483

⁸⁹ Pojmy, jež bychom přeložili jako příjem, platba či odměna. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 485

uzavřena na dobu určitou. Vedle řádného skončení platnosti existuje mimořádné dějící se výpověď⁹⁰.

3.9 Výpověď z mezinárodní licenční smlouvy

Jak již bylo naznačeno výše, výpověď se ukončuje platnost licenční smlouvy, a to zpravidla v případě, kdy dojde z jedné či druhé smluvní strany k závažnému porušení či podstatnému porušení stanovených povinností. Na straně poskytovatele mohou důvody pro výpověď spočívat např. v různých nedostacích při poskytnutí dokumentace a informací týkajících se předmětu licence či v právních vadách.

Na druhé straně, tedy na straně nabyvatele licence to mohou být nedostatky spočívající v problémech při platbách licenčních poplatků a jiných dalších plateb nebo nedodržení kvality výrobků produkovaných pod danou licencí atd. Zvláštní mimořádnou situací, za které by připadala v úvahu výpověď je také, ocitnula by se ta či ona strana ve fázi konkurzu⁹¹.

⁹⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5, str. 488

⁹¹ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 214

4 Řešení sporů z mezinárodních licenčních smluv

Řešení sporů smluvních stran v rámci nejenom licenční smlouvy, ale i dalších kontraktů v mezinárodním obchodním a hospodářském styku je v zásadě představováno třemi druhy řízení, kterými jsou soudní řízení, rozhodčí řízení a důležité je brát v úvahu také alternativní řešení sporů (ADR).

4.1 Soudní řízení - pravomoc českých soudů

Vymezením soudní pravomoci rozumíme zákonem svěřená oprávnění, rozhodovat o konkrétní problematice, kde z pozice orgánu státní moci rozhodují soudy. Jelikož zde bude sporem právní vztah soukromoprávního charakteru, hledali bychom z hlediska právních pramenů mimo příslušná ustanovení týkající se mezinárodního práva procesního **zákona o mezinárodním právu soukromém** (zákon č. 91/2012 Sb.), který je předpisem speciálním, na národní úrovni také v klíčovém právním předpisu – **Občanském soudním řádu** (zákon č. 99/1963 Sb.), kde v §7 je pravomoc českých soudů vymezena.

Kromě pravomoci je důležitým aspektem i příslušnost, především její dělení na věcnou, místní a funkční (§9 a násl. OSŘ). „*Pravidla příslušnosti určují konkrétní soud v rámci soudní soustavy, který je oprávněn a povinen danou věc projednat a rozhodnout*“⁹². Jelikož se jedná o závazkový či jiný majetkový právní vztah, účastníci si mohou předem ve smlouvě prostřednictvím tzv. prorogační dohody určit místní příslušnost českého soudu. Prorogace je možná ale pouze u místní příslušnosti, tedy příslušnosti zohledňující místní kritéria, nikoliv u příslušnosti věcné, jejíž sjednání vylučuje v ustanovení §85 přímo zákon o MPS, přičemž takovéto ujednání je nutné učinit v písemné formě⁹³.

4.1.1 Vztah mezi soudním a rozhodčím řízením

Zda v případném sporu z mezinárodní licenční smlouvy je k rozhodnutí obecně oprávněn ten či onen národní soud, je nutné, aby si tak smluvní strany ujednaly v rámci smlouvy, nebo naopak nesjednaly žádný „orgán“, který by měl v daném sporu rozhodnout,

⁹² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-714-6, str. 81

⁹³ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 291

či si neurčily, že na základě rozhodčí smlouvy bude rozhodovat rozhodce. Návrh/žalobu je tak v zásadě možné podat jak soudu domácímu, tak soudu jiného členského státu.

Na poměr mezi rozhodováním v soudním řízení a tím rozhodčím reaguje v ustanovení §106 OSŘ. Zde je řešena situace, při níž probíhá řízení před soudem, přestože v rámci jakékoliv smlouvy byla sjednána rozhodčí smlouva. Aby bylo soudní řízení zastaveno a věc byla následně projednávána před určeným rozhodcem či rozhodci, musí strana žalovaná jakožto účastník řízení vznést námitku, a to nejpozději při jeho prvním úkonu, jinak k ní soud *ex offio* nepřihlíží. Jelikož toto ustanovení vychází z adaptace povinnosti vycházející z mezinárodní smlouvy, je nutné podotknout, že sjednaná rozhodčí smlouva se může vztahovat i na rozhodčí řízení konané na území jiného státu.

4.1.2 Právní úprava soudního řízení

Kromě primárního vlivu státu na právní řád, a tudíž tedy i na vymezení pravomoci soudů v řízeních konaných vůči zahraničí sehrávají stejně jako v jiných oblastech významnou úlohu mezinárodní smlouvy a také právní předpisy Evropské Unie (Evropského společenství). Z hlediska mezinárodních smluv působí v tomto ohledu především dokument zvaný **Luganská úmluva o příslušnosti a výkonu cizích soudních rozhodnutí** z roku 2007, která se týká i mimo jiné pravomoci českých soudů a jak již název vypovídá, vztahuje se tedy na výkon a uznávání cizích soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Na úrovni evropského práva je pak důležitými pramenem právní regulace zejména **nařízení Brusel I bis, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech** (č. 1215/2015). Toto nařízení má samozřejmě ze své povahy přednostní aplikaci před zákonem o MPS a OSŘ. Hlavním ukazatelem při určování pravomoci daného soudu je v případě fyzické osoby její bydliště, u které nezáleží na její státní příslušnosti, a u právnické osoby pak její sídlo či provozovna⁹⁴.

4.1.3 Pojem court shopping a forum shopping

V návaznosti na právní úpravu pravomoci a příslušnosti národních soudů jednotlivých států v oblasti mezinárodního obchodu je kromě situace vzniku různých

⁹⁴ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 291

způsobů místní příslušnosti možné i v konkrétním sporu založení pravomoci dvou a více soudů. Z tohoto důvodu hovoříme právě o pojmech, jako je tzv. *court shopping* a *forum shopping*⁹⁵.

Z praktického hlediska se jedná o situace, kdy díky mnohosti soudů disponující v dané věci pravomocí rozhodnout, má žalobce volbu vybrat si pro soudní řízení ten soud v tom daném státě, který pro něj bude výhodnější a příznivější především z pohledu hmotného práva a také předvídatelnosti rozhodnutí. Takovéto situace jsou velmi problematické a z právního hlediska samozřejmě nežádoucí a podkopávající právní jistotu. Problematiku určit, kde se daný spor rozhoduje, by měly pochopitelně kolizní normy. Těmto situacím lze ovšem předcházet hlavně ujednáním stran týkající se ať už volby rozhodného práva, příslušnosti konkrétního soudu nebo sjednáním rozhodčí smlouvy.

4.2 Rozhodčí řízení

Jedním z dalších způsobů řešení sporů je rozhodčí řízení neboli také mezinárodní obchodní arbitráž, která je zároveň tím nejfrekventovanějším prostředkem k jejich řešení a bývá ať už přímo ve formě právní regulace (mezinárodních smluv) tak i nepřímo doporučována. Rozhodčí řízení bychom definovali jako: „*Řízení k projednání a rozhodnutí občanskoprávních sporů, k němuž strany přistupují na základě společné dohody a které se uskutečňuje před zvláštními tribunály, jimž stát propůjčil jurisdikční moc. Tyto tribunály se od tribunálů zřízených nastalo liší zejména tím, že při jejich vytváření spolupůsobí či mohou spolupůsobit strany*“⁹⁶. Strany tedy svěřují rozhodnutí sporu do rukou rozhodce, který by měl být nezávislý. Sjednání podmínek pro rozhodčí řízení a následně i rozhodování ze strany rozhodce ve sporu by mělo splňovat náležitosti tak, aby bylo v souladu se zákonem. Druhá věta citované definice specifikuje jeden ze dvou druhů rozhodčího řízení, na který se zaměříme níže.

4.2.1 Právní úprava rozhodčího řízení

V České republice představuje hlavní právní regulaci **zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů** (č. 216/1994 Sb.), vedle něhož subsidiárně působí i výše

⁹⁵ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 291

⁹⁶ ONDŘEJ, Jan. Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní. 5., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-506-7, str. 453

zmíněný občanský soudní řád (č. 99/1936 Sb.) a zákon o mezinárodním právu soukromém (č. 91/2012 Sb.). Mimo vnitrostátní úpravy působí na poli mnohostranných mezinárodních dohod zejména: Ženevský protokol o doložkách o rozsudím z roku 1923 (č. 191/1931 Sb.), **Ženevskou úmluvu o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků** z roku 1927 (č. 192/1931 Sb.), **Newyorskou Úmluvu o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů** z roku 1958 (č. 74/1959 Sb.), **Evropskou úmluvu o mezinárodní obchodní arbitráži** vydanou Hospodářskou komisí OSN z roku 1961 (č. 176/1994 Sb.) a **Washingtonskou Úmluvu o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států**⁹⁷ z roku 1965 (č. 420/1992 Sb.).

Česká republika není vázána pouze těmito mnohostrannými úmluvami, ale je i smluvní stranou v rámci několika dvoustranných mezinárodních smluv upravující uznání a vykonatelnost soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních a použijí se taktéž i pro sféru rozhodčího soudnictví. V obecném pojetí zde hovoříme hlavně o bilaterálních dohodách z první poloviny 20. století zahrnujících tuto problematiku, kde vystupuje jako účastník Československo a na druhé straně vždy jednotlivě např. Španělsko, Portugalsko, Švýcarsko apod.⁹⁸

4.2.2 Výhody rozhodčího oproti soudnímu řízení

První výhoda rozhodčího řízení spočívá bezpochyby v prvku rozhodce, který není oproti soudci v podstatě nadán státní mocí, ale vystupuje v řízení jako osoba soukromá, tudíž nejenom v důsledku této skutečnosti působí toto řízení z celkového hlediska méně formálně. Menší formálnost lze spatřovat i v jednoduchosti doručování písemností a také v jednoinstančnosti takového řízení, neboť proti rozhodnutí v podobě rozhodčího nálezu není zpravidla možné podat opravný prostředek (odvolání), což může samozřejmě v jiném úhlu pohledu působit taktéž jako nevýhoda. Z tohoto vychází i další výhodná vlastnost, kterou je pro strany sporu rychlost a hospodárnost arbitrážního řízení. Strany sporu si taktéž mohou zvolit svého rozhodce, což by samozřejmě v případě soudu (soudce) bylo

⁹⁷ Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/zakladni-zasady-a-prameny-rozhodciho-rizeni-v-ceske-pravni-uprave-97729.html?fbclid=IwAR03TpGciVSAwoxL0e-jifNicIgz6d8E5ZRtUZAHIuZB_6EyVT55mJg6RwQ

⁹⁸ ONDŘEJ, Jan. Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní. 5., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-506-7, str. 457

nepřípustné. V poslední fázi je také nespornou výhodou následný výkon rozhodnutí, neboť vykonatelnost rozhodčího nálezu bývá ve většině případů snazší.

4.2.3 Rozhodčí smlouva

Aby mohlo vůbec dojít k existenci jakékoliv arbitráže, je zapotřebí smluvního základu ve formě rozhodčí smlouvy, která pod podmínkou neplatnosti musí být sjednána v písemné formě. Tato smlouva může být vtělena do třech základních forem.

První z nich je tzv. *smlouva o rozhodci*. Strany si tuto smlouvu ve vzájemné shodě ujednávají ve fázi, kdy již došlo ke sporu. Při druhé situaci se sjednává rozhodčí smlouva ve formě tzv. *rozhodčí doložky*. Strany tak činí preventivně pro případ, kdyby vzniknul spor ať už z licenční smlouvy nebo z jiného právního vztahu. Jedná se o nejčastěji využívaný způsob zajišťující strany pro vznik sporu, přičemž může být sjednána v rámci jednotlivých ustanovení konkrétního kontraktu nebo samostatně jakožto další smlouva. Zároveň se dohodnou, zda bude řízení probíhat v podobě ad hoc či před stálým rozhodčím soudem. Třetí formou je tzv. *neomezený kompromis*⁹⁹, který strany uzavírají stejně jako u předchozí formy do budoucna pro případ sporu s tím rozdílem, že oproti rozhodčí doložce, kterým de facto takovéto právních jednání je, se týká vymezeného okruhu právní vztahů. Někdy bývá neomezený kompromis označován pouze jako zvláštní forma rozhodčí doložky, neboť i zákon o rozhodčím řízení ji v rámci výkladu do ní zahrnuje.

4.2.4 Osoba rozhodce

Rozhodci jak již bylo řečeno, projednávají a rozhodují spory jim svěřené převážně na základě rozhodčí smlouvy a jsou téměř vždy vybíráni z listiny rozhodců. Rozhodce by měl být nezávislý vůči stranám sporu a samozřejmě v zájmu odborného rozhodnutí i nadán specializací pro danou problematiku. Na domácí úrovni pak zákon o rozhodčím řízení stanovuje konkrétně v §4 odst. 1 obecné podmínky pro funkci rozhodce, jako jsou zletilost, bezúhonnost, svéprávnost a státní příslušnost České republiky. Zda bude rozhodce projednávat věc sám nebo se tak má činit v senátu, v tomto hledisku je určující právě rozhodčí smlouva, která by také měla označit konkrétní osoby rozhodce či rozhodců.

⁹⁹ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právníké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 349

V případě rozhodčího senátu by měl být stanovený jejich počet, který je vždy lichý. Rozhodci jsou dále povinni zachovávat mlčenlivost¹⁰⁰.

4.2.5 Druhy rozhodčího řízení

Předtím než přejdeme ke klasickému druhovému třídění rozhodčího řízení, je možné jej v první řadě dělit na tzv. dobrovolnou a obligatorní arbitráž¹⁰¹. Dobrovolná arbitráž je typicky založena na základě svobodné vůle stran ve formě sjednané rozhodčí smlouvy, zde se strany mohou podílet např. na výběru z řad rozhodců. V případě arbitráže obligatorní jsou smluvní strany povinny řešit případný spor pouze ve formě arbitráže, tudíž si nemohou dobrovolně vybrat žádný z dalších způsobů, jako např. soudní řízení. Povinnost projednávat spor v rámci obchodní arbitráže vyplývá jednak z mezinárodní smlouvy nebo přímo z vnitrostátního předpisu. Právními jednáními, jejichž případný spor by se automaticky projednával v mezinárodní obchodní arbitráži, jsou v tomto případě typicky smlouvy týkající se ochrany a podpory mezinárodních investic.

4.2.5.1 Rozhodčí řízení institucionální

Tento typ rozhodčího řízení je vedený institucionalizovanými rozhodčími soudy konkrétně prostřednictvím svých rozhodčích senátů, které tradičně působí v rámci různých hospodářských institucí, jako jsou především obchodní komory, obchodní či průmyslové svazy atd. nazýváme je také jako stálé rozhodčí soudy¹⁰². Tyto instituce projednávají spory podle svých trvalých rozhodčích (jednacích) řádů, kde bývají nejčastěji ustanoveny jejich orgány, způsob jmenování rozhodců, účel a zvláště také vydávají sazebník poplatků. Dle svého účelu je možné je dále rozdělit na obecné a specializované.

Na našem území lze nalézt hned několik stálých rozhodčích soudů, mezi něž patří **Rozhodčí soud při hospodářské komoře České Republiky a Agrární komoře České republiky, Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha a Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno**. Nutno zmínit, že každý domácí rozhodčí soud musí být zřízen na základě zvláštního zákona, tudíž každý z výše vyjmenovaných

¹⁰⁰ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7.

¹⁰¹ ONDŘEJ, Jan. Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní. 5., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-506-7, str. 453

¹⁰² Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/rozhodci-rizeni-jeho-specifika-a-vyhody?fbclid=IwAR3XGLuFwbplN4eUeB52BUvxEPj7MmY89QDViIOOSgnndfffB8o_4x_a_O4

rozhodčích soudů disponuje vlastní právní úpravou. Mezi nejznámější arbitrážní instituce na mezinárodní úrovni pak patří zejména **Mezinárodní rozhodčí soud Hospodářské komory Rakouska ve Vídni**, **Mezinárodní rozhodčí soud Mezinárodní obchodní komory v Paříži** nebo **Rozhodčí soud při Stockholmské obchodní komoře**¹⁰³.

4.2.5.2 Rozhodčí řízení ad hoc

V rozhodčí smlouvě může být také sjednána arbitráž ad hoc. Na místo konkrétní rozhodčí instituce si strany vymezují způsob jmenování rozhodců – samorozhodce či senát, způsob rozhodování a jeho působnost. Účelem jak vyplývá z názvu *ad hoc* je zřízení rozhodčí soudu pouze příležitostně pro konkrétní případ, proto jeho existence je v podstatě vázána na uzavření smíru či běžnějšího způsobu ukončení ve formě rozhodčího nálezu a následně tedy zaniká.

Z pohledu možných úskalí přináší řízení ad hoc jednoznačně nevýhodu spočívající v náročnosti organizace takové arbitráže a současně ve specifikaci ohledně formulace rozhodčí smlouvy, která by měla být přesně a podrobně upravena. Z organizačního hlediska totiž disponuje institucionální rozhodčí soud svým vlastním administrativním aparátem. Naopak výhodou arbitráže ad hoc je pro strany možnost sjednat si způsob jmenování rozhodců včetně jejich počtu, pravidla jednání a místo konání arbitráže.

4.2.6 Rozhodčí nález

Vzhledem k tomu, že každé řízení v drtivé většině situací končí rozhodnutím, ani rozhodčí řízení není v tomto ohledu výjimkou. V rozhodčím řízení se meritorně (ve věci samé) rozhoduje obvykle ve formě tzv. **rozhodčího nálezu**, není vyloučeno ovšem rozhodnutí ve formě usnesení. Pokud se strany dohodnou, může ve formě rozhodčího nálezu také dojít k uzavření smíru. Zákon o rozhodčím řízení vyžaduje v rozhodčím nálezu uvedení obligatorních náležitostí, mezi něž patří: písemné vyhotovení, podpisy většiny rozhodců, určitost výroku, odůvodnění (pokud si strany neujednaly jinak)¹⁰⁴.

¹⁰³ Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/rozhodci-rizeni-jeho-specifika-a-vyhody?fbclid=IwAR3XGLuFwbplN4eUeB52BUvxEPj7MmY89QDViIOOSgnndfffB8o_4x_a_O4

¹⁰⁴ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3, str. 351

„Zákon o rozhodčím řízení ani Evropská úmluva o mezinárodním obchodní arbitráži nedefinují pojem rozhodčí nález. Můžeme jej definovat jako konečné rozhodnutí rozhodce (rozhodců) ve věci samé a jsou mu přiznávány, je-li stranám doručen, stejné právní účinky jako pravomocnému soudnímu rozhodnutí“¹⁰⁵. V okamžiku, kdy je stranám řízení doručen stává se konečným, závazným a taktéž vykonatelným tudíž proti němu není možné podat opravný prostředek, pokud si strany ovšem nesjednají přezkum jinými rozhodci v arbitrážní rovině. Přesto dle zákona o rozhodčím řízení může dojít v taxativně vymezenému počtu případů k podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu adresovanému soudu jakožto orgánu státní moci, a to v objektivní lhůtě 3 měsíců od jeho doručení.

4.3 Alternativní řešení sporů (ADR)

Alternativní (mimosoudní) řešení sporů (angl. *Alternative Dispute Resolution*) přináší poslední ze všech tří způsobů řešení sporů v rámci mezinárodního obchodu. V tomto způsobu dochází podobně jako u rozhodčího řízení k projednání a rozhodnutí dané problematiky bez aktivní autoritativní účasti orgánu státní moci. V porovnání s předchozími způsoby řešení sporu bychom zde shledali určité základní společné znaky řízení spočívající v dobrovolném podřízení se tomuto způsobu řešení sporu ze strany účastníků, jmenování zprostředkovatelů jednání, účinky takového řízení jsou mimo právní rámec státu, pozitivní skončení řízení je vázané na smírné řešení sporu, to vše založeno na smluvním základu sjednaném oběma stranami.

Pozitiva lze jednoznačně oproti soudnímu řízení i arbitráži nalézt v položce zahrnující náklady řízení, které jsou obecně rozeznatelně nižší, dále v rychlosti řízení, v důraznějším hledání vzájemného kompromisu vedoucího při dlouhodobějších kontraktech k minimální míře narušení vzájemných obchodních vztahů mezi obchodními partnery a v neposlední řadě také v možnosti nezabývat se nutně rozhodným právem. Stejně jako rozhodčí řízení působí i to alternativní méně formálně.

ADR je tvořeno několika dalšími podtypy řešení sporů, mezi něž patří conciliace/mediace, *mini-trial*, expertiza, *med-arb*, *medaloo*, online mediace a další.

¹⁰⁵ ONDŘEJ, Jan. Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní. 5., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-506-7, str. 461

4.3.1 Konciliace (mediace)

Pro vymezení mediace lze vycházet přímo z vnitrostátního předpisu – **zákona o mediaci** (č. 202/2012 Sb.), který ji definuje jako: „*Postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými (...) tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody*“¹⁰⁶. Důležité je podotknout, že mezi odbornou veřejností nepanuje jednotnost názoru ohledně totožnosti pojmů **konciliace x mediace** z hlediska jejich kategorizace, jinak řečeno, zda je první z pojmů nadřazen tomu druhému, zda se jedná zcela o dva odlišné pojmy, či zda stojí na stejné úrovni, tudíž se jedná o synonyma. Přestože tzv. **modelový zákon o mezinárodní obchodní konciliace vydaný UNCITRAL** upřednostňuje nadřazenost prvního pojmu vůči tomu druhému, obecně převládá názor, že tyto dva pojmy jsou slova stejného nebo podobného významu. Důvod, proč takto upřednostnit pojem konciliace je i historického charakteru, přesto v praxi bývá užíváno více pojmu mediace, vidno i napříč celou sférou právní regulace. Mediace (konciliace) vykazuje tyto základní pro ní charakteristické znaky, kterými jsou: hledání řešení sporu, vyjednávání a konsensus, dobrovolnost výstupu a účast na stranách nezávislé třetí osoby mediátora (konciliátora)¹⁰⁷. Jelikož zde byly zmíněny dva právní prameny ohledně této problematiky, je nutné uvést, že v rámci Evropské unie nalezneme legální definici také v **Evropské směrnici o mediaci**.

Podobně jako u institucionálního rozhodčího řízení působí v oblasti mediace (konciliace) hned několik institucí zajišťující mediační (konciliační) řízení. Jsou jimi **Arbitrážní a mediační centrum působící při WIPO**, Americká arbitrážní asociace (AAA), či v neposlední řadě také **Mezinárodní obchodní komora v Paříži (ICC)**.

4.3.2 Mini-trial

Minitribunál (angl. tzv. *mini-trial*)¹⁰⁸ je taktéž jedním z dalších směrů jak se domoci smírného řešení sporu, které by současně znamenalo rychlost a nízké náklady. Strany prostřednictvím svých zástupců (přisedících), kterými může být v podstatě

¹⁰⁶ Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/moznosti-a-limity-cinnosti-advokata-v-postaveni-mediatora-99684.html?mail>

¹⁰⁷ Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/uvod-do-mediace-zmateni-pojmu-aneb-co-mediace-je-a-co-nikoliv>

¹⁰⁸ HOLÁ, Lenka. Mediace v teorii a praxi. Praha: Grada, 2011. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3134-6, str. 132

kdokoliv, poskytnou minitribunálu základní informace o okolnostech konfliktu, ten na základě přednesených poznatků a po vyslechnutí účastníků bude usilovat o smírné vyřešení daného konfliktu. Osoba či osoby vystupující jako tribunál (senát) jsou zároveň nestrannými a nezávislými. Účastníkům by měl být taktéž naznačen pravděpodobný výsledek, pokud by se tak jednalo v soudním řízení. Tento způsob řešení sporu může připomínat v jistých znacích běžné soudní řízení, přičemž Poláček ho označuje jako hybridní formu nezávazné arbitráže a mediace.

4.3.3 Expertiza

Další ze způsobů, založený smluvním jednáním obou stran, může představovat řešení sporu nezávislým expertem. Děje se tak zejména v případech technického či finančního charakteru, kdy pro posouzení skutkového stavu vydává nezávislý expert (znalec) nestranný posudek. Řešení konfliktu stran tímto způsobem je typické pro vymezení v rámci obchodních podmínek zvaných FIDIC (fran. - *La Fédération internationale des ingénieurs-conseils*)¹⁰⁹, kde je tento expert označován jako tzv. *engineer* nebo také u Mezinárodní obchodní komory v Paříži v rámci pravidel tzv. *Rules for Technical Expertise*.

4.3.4 Med-Arb

Metoda řešení sporů zvaná *Med-Arb* (angl. *Mediation-Arbitrage*) stojí na jakési pomyslné hranici mezi alternativním řešením sporu, konkrétně mezi mediací a rozhodčím řízením, přičemž přesněji bychom ho označili jako propojení obou druhů možností řešení sporů. Kompletní proces řešení konfliktu v rámci této formy bychom mohli rozdělit do dvou fází. V první probíhá běžné mediační řízení za účelem dosažení smírného výsledku, kde vystupuje jako třetí osoba mediátor, v případě, že se tak nestane, nastává fáze druhá. Ve druhé fázi dochází de facto k transformaci mediace na arbitráž, tudíž mediátor se v tomto úseku stává rozhodcem/arbitrem a o meritu věci tedy sám rozhodne¹¹⁰. Výše popsaný dvoufázový systém se označuje také jako tzv. *conjoined method*¹¹¹.

¹⁰⁹ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2011. *Psyché* (Grada). ISBN 978-80-247-3134-6, str. 13

¹¹⁰ Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/institut-med-arb-a-jeho-uplatneni-v-ceskych-podminkach?browser=mobi>

¹¹¹ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 290

Tato kombinace vycházející z obou způsobů se snaží tedy primárně o cestu smíru a sekundárně následně už je v podstatě rozhodováno autoritativně formou rozhodčího nálezu, který je pro účastníky závazný. Vše je opět odvislé od vůle stran, ty si mohou tento způsob sjednat prostřednictvím licenční či jiné smlouvy v mezinárodním obchodu ve formě doložky. Rozdíl mezi oběma fázemi je patrný právě při srovnání osoby mediátora a rozhodce. Zatímco mediátor jakožto třetí osoba má působit na strany, vést je ke kompromisu, k lepší vzájemné komunikaci apod., rozhodce by měl vystupovat více jako odborník (právník, soudce) na danou problematiku a zabývat se pokud možno právní kvalifikací daného problému ve smyslu práv a povinností obou stran a důkazů, a na tom by měl následně také postavit svůj verdikt.

Vedle první metody hovoříme také o tzv. *blended method*¹¹². Zde dochází prakticky k pohybu smluvních stran mezi oběma mantinely jednotlivých způsobů, tedy mezi arbitráží a mediací. Ve svém důsledku tak může za této situace být uzavření smíru v rámci mediace vtěleno do rozhodčího nálezu.

4.3.5 Medaloa

Pouze co do své procesní části se liší od kombinace mediace a arbitráže hybridní způsob zvaný *medaloa* („mediation and last offer arbitration“), jež byl poprvé užit v souvislosti se zmíněnou Americkou arbitrážní asociací. První část procesu se nijak zvlášť neliší od předchozího způsobu, probíhá tedy ve formě mediace před mediátorem. V případě, že není první část skončena smírným řešením, strany jednotlivě předkládají mediátorovi své nabídky na řešení sporu, který po jejich přezkoumání vybere jednu z nich a nabídne ji stranám k přijetí. Pokud ani zde nedojde ke shodě, pokračuje se v arbitráži, kde jsou předloženy arbitrovi konečné návrhy (proto nazýváme angl. *last offer arbitration*)¹¹³ na rozhodnutí sporu. Arbitr stejně jako mediátor opět vybere jeden z finálních nabídek, a tu následně zanesse do rozhodčího nálezu.

¹¹² POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 290

¹¹³ BHATIA, V. K., Christopher CANDLIN a Jan ENGBERG. Legal discourse across cultures and systems. Hong Kong: Hong Kong University Press, 2007. ISBN 9789622098527, str. 61

Dostupné také z:

https://books.google.cz/books?id=8UbqAQAAQBAJ&pg=PA61&lpg=PA61&dq=medaloa+AAA&source=bl&ots=yq1gBB5KTf&sig=ACfU3U2HfJpQZ0VcGIPWupr3ktzho3bMNQ&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwi50cDa9PrgAhUDLIAKHfMjC_UQ6AEwCHoECAUQAQ#v=onepage&q=medaloa%20AAA&f=false

4.3.6 Řešení sporů online

Zejména díky rozvoji v oblasti informatiky se vyvinulo mezi ADR i jakési pododvětví zvané „**ODR**“ („Online dispute resolution“). Jedná se o oblast alternativních řešení sporů, které jsou prováděny v online prostředí, tedy za pomoci internetové sítě. Mezi jednu z forem ODR patří tzv. **online mediace**¹¹⁴. Nejedná se o nic jiného než běžnou mediaci prováděnou různými komunikačními prostředky. *„Mediace on-line je mediačním řízením, které aplikuje částečně nebo v plném rozsahu prostředky informačních technologií a dálkové komunikace, a které může nahradit nebo doplnit mnoho aspektů tradičního procesu offline“*¹¹⁵. Z praktického hlediska může být pro strany výhodou, že jim je ulehčeno vyjednávání a vyhnou se tak zároveň konfliktům „tváří v tvář“ či následným soudním sporům.

¹¹⁴ POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7, str. 290

¹¹⁵ Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-on-line-v-kontextu-zakona-o-mediaci>

Závěr

Účelem této diplomové práce bylo podrobně proniknout do oblasti práva mezinárodních licenčních smluv, které jsou nejen v přeshraničním obchodě jeho běžnou součástí. Specifičnost tohoto smluvního typu skutečně pramení z vlastního předmětu, jehož obsahem jsou práva duševního vlastnictví, již samotnou tuto oblast považují za velmi zajímavou, proto se zcela ztotožňuji s názorem, jenž ji označuje jakožto smlouvu sui generis.

V první části jsem v první řadě shledával podstatným vymežit co nejpřesněji základní pojmy a termíny užívané v licenčním právu obecně. Důležitou podkapitolou byla komparace s českou vnitrostátní právní úpravou, kde kromě celé řady speciálních zákonů je tím nejpodstatnějším pro obecné vymezení licenční smlouvy občanský zákoník, který byl jakýmsi hodně diskutovaným „produktem“ poslední zásadní rekonstrukce soukromého práva derogující předchozí kodex upravující licenční smlouvy – obchodní zákoník. Zde jsem se snažil poukázat na rozdíly mezi těmito předpisy, v zásadě se obvykle jedná o obsahové odlišnosti promítající se do náležitostí licenční smlouvy.

Přestože kompletní problematiku licenčních smluv především kvůli již dnes specifickým druhům či způsobům udělování licencí vyplývajících z rychlého pokroku ve sféře informačních technologií, postihnout nelze, za cíl jsem si kladl pojednat o specifických licenčních smlouvách/ licencích v rámci softwarového práva jakožto pododvětví práva telekomunikačního. Zejména toto téma jsem považoval v dnešním počítačovém světě za velmi důležité s nutností poukázat na tuto problematiku zahrnující autorská práva k softwaru, neboť situace při obchodních aktivitách, kdy jeden z nás vystupuje jakožto spotřebitel a současně koncový uživatel jakéhokoliv softwaru, je dnes zcela běžnou formou udělování licence, aniž bychom si to někteří z nás uvědomovali.

V části druhé bylo nutností vymežit rozdíl mezi licenční smlouvou obecně na jedné straně a mezinárodní licenční smlouvou na straně druhé. Jak již v průběhu práce bylo avizováno, jednotné vymezení pojmu licenční či mezinárodní licenční smlouvy bychom hledali jen stěží, přesto si myslím, že zvláštní úprava v rámci mezinárodního práva není potřebná, neboť z praktického hlediska je mezinárodní právo schopno se bez ní obejít a neexistence legální definice nezpůsobuje nějaká markantní rizika. Zároveň považuji jako

dostatečné vycházet z vnitrostátní regulace jednotlivých národních úprav, které přeci jen mohou přinášet nejedno úskalí, kterým může být např. rozdílnost výkladu ať už samotné licenční smlouvy či pojmů s ní spjatých. Rozdíl také spočívající v mezinárodním (cizím) prvku je více než patrný. Jedná se bez pochyby o nejvíce se odlišující aspekt od definice běžné licenční smlouvy.

Další náplní popisující tuto část je v menší míře analýza licenčního kontraktu z pohledu historického, neboť z mého pohledu z klíčového slova „pronájem“ byla vždy řazena i přes výjimečnost a odlišnost svého předmětu ke smlouvě nájemní. V návaznosti na historický aspekt proběhla zde i komparace s jinými smluvními druhy a jejich následný rozbor. Hlavním důvodem byla obvyklá přítomnost mezinárodní licenční smlouvy v rámci celého smluvního komplexu, ve kterém jsou obsaženy zmíněné franchisingové a distributorské smlouvy.

V pododdílu této části došlo také k vymezení právních pramenů na mezinárodní úrovni v podobě vícestranných mezinárodních smluv, kde byla podrobněji analyzována Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví. V tomto ohledu se znalostmi i jiných mezinárodních smluv upravujících různorodé oblasti práva považuji do jisté míry pozoruhodné, že tato Úmluva byla v původním znění uzavřena už před více jak sto lety, neboť oblast průmyslových práv či obecně práv k nehmotným statkům jakožto oblasti lidské činnosti je záležitostí spíše až novověku, vše bylo nepochybně spjata s průmyslovým rozvojem téže doby. Jako velké pozitivum této Úmluvy vnímám také ono překonání principu, které má sloužit k zajištění chráněných práv občanů mezi jednotlivými státy navzájem. Nebylo opomenuto taktéž uvedení právní regulace mezi členskými státy Evropské unie především ve formě nařízení a směrnic. Při vymezování veškerých pramenů práva byl jako protiklad kladen důraz na normy veřejnoprávní povahy spočívající především v ochraně práv vlastníka a k zásahu do obsahu smluv v rámci mezinárodního obchodu, tedy i do smluv licenčních.

Vedle mezinárodních smluv tvořících ohnisko mezinárodněprávní regulace licenčních smluv bylo důležité zmínit i onen nepřímý vliv tzv. právních příruček či návodů vydávaných mezinárodních organizací. Považuji je za důležité především z důvodu pomoci méně vyspělým (rozvojovým) státům za situací, kdy jsou sjednávány mezinárodní licenční smlouvy. Problém může také pramenit z nedostatečné právní úpravy znamenající

nedostatečnou ochranu právům k duševnímu vlastnictví v případě takovýchto států. V jisté míře se samozřejmě mimo výše zmíněnou úpravu v podobě přímých norem, dostalo i na normy kolizního charakteru.

Ve třetí části této práce bylo pojednáváno o obsahových náležitostech mezinárodní licenční smlouvy, neboť každá smlouva disponuje svými obsahovými elementy. Podobnost s jinými typy kontraktů lze zcela jistě v první řadě spatřovat ve vymezení rozsahu, ať už se jedná o rozsah věcný, místní, časový či osobní. Jelikož jde o smluvní vztah, kdy jedna ze stran tvoří mezinárodní prvek, tak z pohledu teritoriálního vymezení může být ve vymezení zahrnuto samozřejmě území více států, k nimž se licence vztahuje, nikoliv jen konkrétně vnitrostátně vymezená území. Popsána zde byla i jednotlivá práva a povinnosti, která pochopitelně vyvstávají z každého závazkového právního poměru, dále definice obou zúčastněných stran, tedy poskytovatele a nabyvatele licence včetně jejich zvláštních definic (licenciář a licenciát), které dle mého pohledu nejsou příliš moc prakticky využívána vzhledem k složitosti jejich názvu, proto je vnímám spíše jako pojmy čistě teoretické vycházející přímo ze slova licence.

Zajímavou podkapitolu tvořily též různé způsoby platby licenčních poplatků. Kromě samotného popisu licenční odměny jakožto základní povinnosti nabyvatele licence při sjednání jejího úplatného poskytnutí, je nutno zmínit fakt, že v této problematice se lze setkávat pouze s pojmy plateb či jejich způsobů vyplývajících přímo z anglického jazyka, neboť vznikaly v rámci mezinárodního obchodu v angloamerickém prostředí, tudíž se nelze setkat v podstatě s názvy, které by byly vyjádřeny v českém jazyce. Na otázku proč se tak stalo, respektive proč se tak děje, je velmi jednoduchá odpověď, a tou je univerzálnost použití jakéhokoliv pojmu v angličtině při mezinárodním obchodě, ať už se jedná o kterýkoliv obchodní kontrakt. Využití obecně mezinárodně frekventovaných pojmů pro definice jednotlivých ustanovení licenční smlouvy, tudíž nejenom pro určitou část týkající se plateb licenční odměny, je určitě ve velké míře i preventivní pojistka pro případ budoucích neshod či nesrozumitelnosti výkladu některého z pojmů při samozřejmě odlišných státních příslušnostech té či oné smluvní strany.

V úvodu této kapitoly je naznačena také obecná přibližná obsahová struktura mezinárodní licenční smlouvy, ze které jsem ke konci této části za pomoci odborných podkladů nastínil i systematický vzhled její struktury včetně jednotlivých popisků, tak aby

se dokázala vytvořit představa o posloupnosti jednotlivých částí licenčního kontraktu. V úplném závěru jsou rozebrána doporučení specifikace pojmů v rámci smlouvy jakožto celku, ale především podstatnější částí shledávám ukončení smluvního vztahu, které se v zásadě opět neliší obecně co do důvodů výpovědi od jiných závazkových vztahů.

Poslední závěrečná kapitola, kterou je část čtvrtá, je samostatně věnována řešení sporů z mezinárodních licenčních smluv. Z pohledu základního rozdělení možnosti řešení sporů jsem se v krátkosti zabýval v podstatě jen soudním řešením sporů. Činil jsem tak, neboť se domnívám, že povědomí o pozitivním právu v oblasti soudního řízení při občanskoprávním sporu je zcela jistě hlubší a je obecně známa jeho základní problematika než v případě rozhodčího řízení a alternativních (mimosoudních) řešení sporů, tudíž těmto dvěma způsobům jsem věnoval větší pozornost.

V rámci soudního řízení bylo tedy pojednáno o právní úpravě v českém právním řádu v podobě Občanského soudního řádu, který jakožto *lex generalis* speciálně v obchodním styku upravuje možnost účastníků sjednat si místní příslušnost. V souvislosti s místní příslušností byly zmíněny anglické pojmy jako *forum* a *court shopping*, spočívající ve sjednání si více příslušných soudů řešit případný spor, tudíž je vybírán místně příslušný soud z hlediska příznivosti právní úpravy pro tu či onu stranu, ve svém důsledku tak ale může dojít k zvýhodňování jedné strany a současně také k znevýhodňování té druhé. Byla zde rovněž provedena komparace s rozhodčím řízením, přičemž byla vymezena jednotlivá pozitiva a negativa obou způsobů řešení konfliktů.

Poměrně prakticky cíleným a využívaným způsobem řešení sporů v mezinárodním obchodu je právě rozhodčí řízení, ať už se jedná konkrétně o řízení *ad hoc* či řízení institucionální. Z pohledu případného rizika se nejen pro právní jistotu jeví řízení před stálým rozhodčím soudem jako bezpečnější, neboť na území celé České republiky je hned celá řada stálých rozhodčích soudů. Při zkoumání vztahu mezi rozhodčím a soudním řízením bylo možné narazit řekněme na daleko flagrantnější úskalí, kterým je problematika okolo rozhodčího nálezu a jeho možného soudního přezkumu. I přesto v měřítku obchodních kontraktů rozhodčí řízení vnímám jako perspektivní alternativu především vůči soudnímu řízení.

Závěr čtvrté části byl věnován alternativnímu řešení sporů, který lze dnes již považovat za plnohodnotnou alternativu vůči předchozím zmiňovaným způsobům řešení

sporů. Kromě klasických druhů ADR se v průběhu vývoje mezinárodního obchodu vygenerovaly různé hybridní formy mající za cíl vyřešit spor mezi smluvními stranami, aniž by bylo přistoupeno na mnoho „tvrdší“ způsobů jako je zejména soudní řízení, které jak již bylo vymezeno z hlediska porovnávání výhod a nevýhod, je např. nákladnější pro obě strany. Velká část jednotlivých typů v rámci řešení ADR opět pochází ať už z anglického či amerického obchodního prostředí, proto jejich názvy vycházejí a jsou odvozeny přímo z anglického jazyka. Z mého pohledu pro české právní prostředí poměrně neznámou oblastí bylo prezentováno následně řešení sporů online, tedy vyřešení případného konfliktu mezi smluvními stranami za pomoci internetu, přesto není pochyb, že vzhledem k neustálému technickému pokroku v oblasti informačních technologiích tento způsob bude nabývat čím dál více na významu a jeho vývoj bude velmi rychlý.

Resumé

The topic of this diploma thesis is „international license contract“ as the significant part of the international commercial transactions. The international license contract represents a special type of legal contracts because of its matter. The license agreement establishes for the parties (licensor and licensee) the obligation which means to first party granted right to for example patented technology, brand name or trademark of some products, goods or technology. Second party mostly has to pay royalties for use of that right. Nowadays due to tremendously extensive development in information technology we can speak about a lot of new ways how to negotiate license agreements in intellectual property law especially in copyrights.

In actual international regulation is impossible to find a legal definition of international license contract. Only way is a application of many international treaties including rights of intellectual property law, mainly Paris convention for the protection of industrial property. Exclusively within czech national legal order we can still find a legal notion of license contract after significant recodification of private law.

This thesis also describe a typical elements of license agreements arrangements and options as exclusivity and territoriality of a license, financial aspects including particular compensation or remuneration and their calculating etc. There is also mention about outline of aproximate scheme of international license contract with particular parts.

Within final part of this diploma thesis is described ways of dispute resolution in three main types – court proceedings, arbitration and alternative dispute resolution. Due to a progress in international business during last years was developed a lot of subtypes in ADR able to deal with conflits between parties.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

POLÁČEK, Bohumil. Právo mezinárodního obchodu. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-770-7.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Právo mezinárodního obchodu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5.

KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3.

ONDŘEJ, Jan. Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní. 5., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-506-7.

TELEC, Ivo. Přehled práva duševního vlastnictví. Brno: Doplněk, 2002. ISBN 80-7239-110-0.

JANSA, Lukáš a Petr OTEVŘEL. Softwarové právo. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 2018. ISBN 8025149145.

BEJČEK, Josef a Josef ŠILHÁN. Obchodní smlouvy: závazky v podnikání. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-574-9.

HULMÁK a kol., Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář, Beck-online 2014, ISBN: 978-80-7400-287-8

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-714-6.

MALÝ, Josef. Obchod nehmotnými statky: patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky. Praha: C.H. Beck, 2002. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-320-5.

HOLÁ, Lenka. Mediace v teorii a praxi. Praha: Grada, 2011. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3134-6

BHATIA, V. K., Christopher CANDLIN a Jan ENGBERG. Legal discourse across cultures and systems. Hong Kong: Hong Kong University Press, 2007. ISBN 9789622098527.

Odborné internetové články:

Dostupné z:

<https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

<https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouva-95097.html>

<https://www.epravo.cz/top/clanky/parizska-umluva-na-ochranu-prumysloveho-vlastnictvi-4030.html?mail>

<https://www.epravo.cz/top/clanky/otazka-rozhodneho-prava-pro-licencni-smlouvy-s-mezinarodnim-prvkem-k-autorskemu-dilu-99066.html>

https://www.epravo.cz/top/clanky/zakladni-zasady-a-prameny-rozhodciho-rizeni-v-ceske-pravni-uprave-97729.html?fbclid=IwAR1IDG1PQQiY2IJqRIpnpqhGTLz_mqevcHU671D--LEyLE2hZvTrRTY1fDw

<https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/uvod-do-mediace-zmateni-pojmu-aneb-co-mediace-je-a-co-nikoliv>

<http://www.bulletin-advokacie.cz/institut-med-arb-a-jeho-uplatneni-v-ceskych-podminkach?browser=mobi>

<http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-on-line-v-kontextu-zakona-o-mediaci>

http://www.bulletin-advokacie.cz/rozhodci-rizeni-jeho-specifika-a-vyhody?fbclid=IwAR34bH9OpQpnZXdtebPk3z_KQGvmgczISR7Rv15zdI6a52-MzsD_imzPsIw

<http://www.pravoit.cz/novinka/formy-distribuce-krabicoveho-software>

<https://www.root.cz/specialy/licence/licencni-smlouva/>

<https://www.root.cz/specialy/licence/shareware/>

Další internetové zdroje:

Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/kontrola_exportu_zbrani/mezinarodni_spoluprace/wassenaarske_ujednani.html

<https://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/mezinarodni-smlouvy-spravovane-wipo.html>

<https://franchising.cz/abc-franchisingu/6/druhy-franchisingu/>

<http://pravo-cz.studentske.cz/2008/11/pask-unijn-mluva.html>

<http://www.patent-sky.com/patent/mezinarodni-smlouvy/paris-convention/>

http://www.patent.cz/inf_lic.htm

<https://it-slovník.cz/pojem/eula>

<https://searchcloudsecurity.techtarget.com/definition/clickwrap-agreement-clickthrough-agreement-or-clickwrap-license>

<https://termsfeed.com/blog/browsewrap-clickwrap/>

Právní předpisy:

Vnitrostátní

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 121/200 Sb., autorský zákon

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení

Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Evropské

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)

Nariadení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství

Mezinárodní

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (Pařížská unijní úmluva), (vyhl. č. 64/1967 Sb., ve znění vyhl. č. 81/1985 Sb.)

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, (vyhl. č. 69/1975 Sb. ve znění vyhl. č. 80/1985 Sb.)

Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží, (vyhl. č. 64/1963 Sb.)

Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek, (vyhl. č. 65/1975 Sb., ve znění vyhl. č. 78/1985 Sb.)

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu, (vyhl. č. 67/1975 Sb., ve znění vyhl. č. 79/1985 Sb.)

Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS)

Kvalifikační práce:

ODLOŽIL, David. *Mezinárodní licenční smlouvy*. Plzeň, 2016. 62 s. Diplomová práce. Západočeská Univerzita v Plzni, Fakulta právnická. Vedoucí práce JUDr. Oto Kunz, CSc.

ŠTRUNCOVÁ, Marie. *Mezinárodní licenční smlouvy*. Plzeň, 2012. 91 s. Diplomová práce. Západočeská Univerzita v Plzni, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Petr Dobiáš, Ph.D.